

РОЗДІЛ II

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕТНОМУЗИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ (РЕСУРСИ, РЕПОЗИТОРІЙ)

УДК 930.25:004]:[398:002.1-028](045)

DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4212.2022.17.270907>

Андрій Вовчак

<https://orcid.org/0000-0002-6439-0349>

*Кафедра української фольклористики імені академіка Філарета Колесси,
Львівський національний університет імені Івана Франка, солдат ЗСУ
вул. Університетська, 1/345, 79602 Львів, Україна,
тел.: +380 32 293 4720, e-mail: vovczak@gmail.com*

Архівна організація електронних польових фольклорних матеріалів

Розглянуто такий важливий елемент фольклорного архівування, як архівна організація електронних польових фольклорних матеріалів (різних форм фіксації: аудіо- й відеозапис, фотографія, словесний запис/транскрипція). Окреслено передумови проблематики у контексті цифрової епохи розвитку інформаційних технологій та її впливу на українську фольклористику (у технічній та методологічній площинах). Основний зміст статті – висвітлення досвіду опрацювання електронних фольклорних документів, який автор працював упродовж останніх 18 років разом з колегами з Кафедри української фольклористики імені академіка Філарета Колесси та Лабораторії фольклористичних досліджень Львівського університету імені Івана Франка: це досвід упорядкування польових записів у Фольклорному архіві Кафедри української фольклористики (КУФ) та в Електронному архіві українського фольклору (ЕАУФ, www.folklore-archive.org.ua). Проблематику висвітлено у двох ракурсах: теоретичному та прикладному, які оформлені окремими розділами статті.

У розділі «Теоретичні засади архівної організації польових фольклорних матеріалів» проаналізовано *принцип походження документа*, що лежить в основі спеціальної *моделі архівної організації польових фольклорних матеріалів* (АОПФМ), за якою розбудовано цифрові фонди Фольклорного архіву КУФ, а згодом спроектовано структуру ЕАУФ. У розділі «Практика архівної організації польових фольклорних матеріалів» детально розглянуто особливості практичної реалізації запропонованої моделі АОПФМ у структурі фондів Фольклорного архіву КУФ та ЕАУФ. Окремо наголошено на специфіці структури електронних архівних фондів КУФ, набір і конфігурація структурних елементів якої зумовлені академічним (університетським) типом архіву: його фонди постали у результаті реалізації навчального процесу – виконання студентами-філологами фольклористичної практики, а сам Архів було організовано з метою збереження студентських фольклорних записів. Практичну реалізацію моделі АОПФМ у структурі архівних фондів ЕАУФ розглянуто за траєкторією руху сторінок електронного архіву, яка відображає скелетну структуру зв'язків і відношень між даними в ЕАУФ. Обговорено не лише наявний контент, розміщений на сторінках ЕАУФ (дані, об'єкти і зв'язки між ними), але й ідеї, які виникли в автора та його колег уже після завершення розробки та під час експлуатації Електронного архіву і які чекають на своє втілення у його наступних версіях (оновленнях).

Представлений досвід фольклорного архівування покликаний порушити дискусію між колегами-архівістами задля вироблення уніфікованих, спільних стратегій організації фольклорних архівних документів.

Ключові слова: польовий фольклорний матеріал, електронний фольклорний документ, організація архівних документів, Фольклорний архів Кафедри української фольклористики (КУФ), Електронний архів українського фольклору (ЕАУФ).

Передумови

Пропонована проблематика постала під дією широкого спектру чинників, з-поміж яких зупинюся лише на найістотніших.

Цифрова епоха розвитку інформаційних технологій, у якій українська фольклористика живе останні майже тридцять років, суттєво удосконалила записувальну техніку й спростила технології записування інформації, що зробило цю техніку і процеси значно доступнішими для фольклористів, аніж це було в епоху доцифрову. Це сприяло значному збільшенню

кількості фольклорних фіксацій різних технічних форм (аудіо- та відеозапис, фотографія), а відтак потенційному зростанню джерельної бази науки.

Цифрові технічні новації своєю чергою дали новий імпульс до розгортання тих науково-пошукових концепцій, які своїм баченням природи і змісту фольклорної традиції вимагають від дослідника істотного розширення проблемного діапазону фольклорної фіксації.

Перехід від розуміння фольклору як спадщини предків, як «пережитків» минулих віків, – до його інтерпре-

тації як живої світоглядної, культурної системи – зумовив переорієнтацію пошуково-записувальної практики від створення кількісно багатих колекцій «раритетів», у яких домінують «унікальні» матеріали, вилучені з контексту живого побутування, – до фіксації й осмислення фольклорних явищ в усій повноті контекстуальних зв'язків із середовищем їх функціонування (Бріцина, 2006, с. 147).

Поряд із прискіпливою увагою до вербальної складової фольклорного твору сучасна фольклористика (і зокрема, фольклористика філологічна) висуває все ґрунтовніші вимоги до охоплення пошуковими й теоретичними студіями широкого спектру невербальних, екстралінгвістичних, соціокультурних аспектів (великою мірою у руслі сучасної тенденції «*антропологізації*» цієї науки). Серед таких вимог – опис й аналіз середовища й обставин побутування твору, власне широкий спектр його контекстів: побутового, обрядового, суспільного, культурного (контекстуальний підхід); врахування умов функціонування фольклорного твору в реальному комунікативному контексті: спостереження за виконавською манерою, за особливостями взаємодії виконавця й аудиторії у ситуації природної комунікації, за специфікою сприйняття й інтерпретації твору аудиторією (комунікативний, виконавський підходи). Виконання цих методологічних вимог поєднане із залученням методики суцільного фольклорного запису, яка власне і передбачає у процесі записування максимально повне відображення традиційного репертуару народного виконавця чи осередку у його зв'язках з різноаспектними контекстними елементами (Бріцина, 2006, с. 146–163).

У результаті реалізації цих та багатьох інших сучасних науково-пошукових концепцій постають якісно нові фольклористичні джерела, основу яких складають *не окремі фольклорні твори*, а радше *фольклорні комплекси*, що репрезентують фольклору традицію у складному взаємозв'язку її текстових, виконавських, контекстуальних та інших складових. У площині технічній такий комплекс постає як сукупність різних за формою та форматом документів: фоно- (аудіо-) й відеозапис, фотографія, словесний/нотний запис, рисунок та ін.

Таке змістове й технічне багатоманіття нової джерельної бази є безперечним плюсом для науки, адже закладає тривкі підвалини для її дальшого теоретичного поступу. Водночас це багатоманіття висуває й нові вимоги до архівного збереження накопиченого емпіричного матеріалу. І одна з найскладніших проблем тут полягає якраз не у технічних аспектах, як це часто декларують, а саме в організації документів (чи то в домашній колекції дослідника, чи в спеціалізованому архіві наукової інституції).

У наш час нерідко доводиться спостерігати справжню розгубленість фольклориста-збирача, який повертається з польового дослідження і намагається ефективно розмістити у своєму домашньому архіві (радше колекції) зафіксований у різних формах і форматах кількісно численний фольклорний матеріал. Для наочності змодельємо ймовірні пошукові здобутки бодай одного збирацького сеансу. Для прикладу візьмемо найчастотніші для сучасної української фольклористики, яка сьогодні досліджує фольклорну традицію переважно експедиційним методом, збирацькі сеанси зі штучним контекстом фольклорного за-

пису – це здебільшого спровоковані з ініціативи збирачів *розмови-інтерв'ю з респондентами*, під час яких відбувається виконання творів. У перебігу такого збирацького сеансу, націленого, наприклад, на дослідження весільної традиції, фольклорист може зафіксувати на аудіо- та відеоносії виконання різноманітних весільних творів (словесних, вокальних, інструментальних), розповіді про весільну обрядовість, демонстрації танців, що їх виконують на весіллі (можна зробити й схематичну замальовку танцю); зробити фото перебігу сеансу, респондентів, показаних весільних атрибутів (наприклад, віночка, весільних стрітів), фотокопії старих весільних фото; сфотографувати місце проведення сеансу (хатний інтер'єр, обійстя); зрештою, нерідко можна отримати в подарунок чи для копіювання й компакт-диск (відеокасету чи файли) із записом недавнього місцевого весілля.

У межах комплексного фольклористичного польового дослідження таких збирацьких сеансів відбувається від кількох до кількох десятків, а загальна кількість здобутих документів (на сьогоднішній день уже майже без винятку цифрових у вигляді електронних файлів різних форматів) може сягнути кількох тисяч.

Як не розгубити увесь цей матеріал ще «у полі» й без втрат довести додому (у дослідницьку інституцію, в архів)? Та найважливіше – як розмістити й упорядкувати його в архіві (приватному, інституційному) так, щоб він максимально зберігав і відображав основні ознаки досліджуваного фольклорного явища в усьому багатоманітті його зв'язків із життям, культурою, світоглядом народу, – і, отже, упродовж якомога довшого часу відповідав актуальним науковим вимогам як фахове джерело? – Ідеться про важливе наукове завдання, яке фахівці архівної галузі окреслюють терміном «організація архівних документів».

Під терміном «*організація архівних документів*» розуміють «комплекс організаційно-правових, науково-методичних й технологічних рішень і заходів, спрямованих на [...] формування ієрархічно пов'язаних документальних комплексів [...] з метою збереження їх цілісності та підвищення ефективності систем інтелектуального доступу до них» (Державний комітет архівів, 2009, с. 7).

У справі організації архівних документів архівісти, зокрема фахівці з організації документів Національного архівного фонду України (НАФ), визначають основним принцип «збереження цілісності документальних комплексів, утворених в одному середовищі та об'єднаних принципом походження [...]». Порушення цілісності документальних комплексів призводить до втрати їх інформаційного потенціалу, значного зниження евристичних якостей НАФ і рівня інтелектуального доступу до архівних документів» (там само, с. 8). Досягнення цього, здавалося б, дуже простого принципу вимагає, проте, глибокого пізнання процесів документо-утворення (в їх хронологічній, просторовій, об'єктній і предметній площинах), скрупульозного дослідження історико-генетичних, об'єктивно-логічних зв'язків між документами. Адже лише на такій основі можливо здійснити адекватну архівну систематизацію документів і в результаті побудувати комплекс архівних документів, який максимально реалізуватиме закладений у ньому інфор-

маційний потенціал (там само, с. 7–8). Тож, перш ніж шукати вирішення питання «як» архівувати, потрібно ще раз придивитися до того, «що» ми архівуємо.

У цій статті я хочу зосередити свою увагу на особливостях архівної організації так званих *польових фольклорних матеріалів*, тобто фіксацій фольклорних явищ (власне фольклорних творів та їх численних контекстів: комунікативного, побутового, обрядового та ін.), що виконують безпосередньо¹ в процесі пошуково-збирацької праці фольклориста серед носіїв традиції. Залежно від завдань, на які націлене польове дослідження, умов і методик його проведення, польовий фольклорний матеріал може отримувати різні кількісні, якісні, смислові, структурні та інші характеристики. Зрозуміло, безумовно, що перед фольклористом-архівістом стоїть завдання зберегти максимальну кількість зазначених характеристик, а також представити їх у такому комплексі взаємозв'язків та підпорядкувань, який якнайточніше відображатиме природу досліджуваної фольклорної традиції. Навіть із поданого вище короткого огляду збирацького сеансу-інтерв'ю очевидно, що сучасні польові фольклорні фіксації є специфічним науковим продуктом, який вимагає окремого архівістського підходу (і не лише пов'язаного зі специфікою зберігання технічних носіїв фіксацій, а й з особливостями самої інформації) та спеціальних принципів архівного упорядкування, щоб максимально реалізувати його евристичний потенціал.

Водночас архівування польових фіксацій є складовою загального фольклорного архівування, яке охоплює значно ширше коло документів: це, для прикладу, нетиражовані (рукописні, машинописні, звукові, візуальні, мультимедійні) едіційні, теоретико-методологічні, педагогічні праці з фольклору й фольклористики, навчальні роботи (курсові, дипломні проекти), епістолярну спадщину фольклористів та ін. Такі документи зазвичай архівують за традиційними «паперовими» принципами. І нерідко в паперових архівах чи бібліотеках можемо спостерігати «безпорадність» архівістів у поводженні з польовими фольклорними матеріалами (технічними фіксаціями та записаною на них інформацією). Зазвичай архівне опрацювання таких документів обмежується поштучним укладанням носіїв за зразком паперових документів (книг, рукописів), із мінімальним набором метаданих у каталогах, без глибокої архівної організації інформації, розміщеної на носіях.

Наступний важливий момент – у статті йтиметься про архівну організацію *цифрових* або *електронних документів* (як власне цифрових за походженням/народженням, так і оцифрованих). Цифрова епоха не просто ввела новий формат носіїв документів (замість фізично осяжних, матеріальних валиків, платівок, бо-

бін чи касет – «невидимі» файли), вона значною мірою розмила поняття *носій*, перевершивши увагу архівіста з носіїв документів на їх *зміст*. Теоретики аудіовізуального архівування у зв'язку з цим говорять про зміну архівної парадигми, закликаючи у процесах архівування аудіовізуальних документів прагнути не до «вічних» фондів оригінальних носіїв (що тепер не має сенсу і на що все частіше немає можливостей), а до «вічних» фондів змісту (Schüller, 2017, с. 6, 13). Це особливо показово на прикладі оцифрованих аудіозаписів, що розпочали своє життя на магнітофонній касеті, а після оцифрування живуть в електронному файлі, який приречений на постійну трансформацію (постійну зміну формату задля уникнення ефекту «старіння форматів» та підтримки «вічного» відтворення запису). Відтак увага архівістів пере-акцентується з носіїв (як мінливих об'єктів) на зміст документів (який не так кардинально змінюється у процесі міграції на інші носії). Тим більше, що цифрові технології, зокрема баз даних, відкрили небачені раніше можливості організації великих обсягів документної інформації і дають змогу поглиблювати рівень архівного опрацювання саме змісту документів.

Пропоновану проблематику я вже почасти розпорошував у своїх статтях з фольклористичного архівознавства, висвітлюючи, зокрема, теоретико-методологічні аспекти архівної організації фольклорних документів (Вовчак, 2017б, с. 317–332) та аналізуючи практичні напрацювання Фольклорного архіву Кафедри української фольклористики імені академіка Філарета Колесси (далі – Фольклорний архів КУФ) та Електронного архіву українського фольклору (далі – ЕАУФ, www.folklore-archive.org.ua) (Вовчак, Сулим, 2016; Вовчак, 2017а; Вовчак, 2018).

Ця публікація не претендує на встановлення стандартів архівної організації фольклорних документів. У ній я лише спробую узагальнити й представити досвід архівного опрацювання документів, який я разом зі своїми колегами здобув упродовж останніх 18 років у процесі упорядкування польових фольклорних фіксацій у Фольклорному архіві КУФ та в ЕАУФ. Буду вельми радий, якщо наш досвід викличе зацікавлення у колег-архівістів та порушить дискусію, яка в майбутньому приведе до вироблення певних уніфікованих, спільних засад організації фольклорних архівних документів.

1. Теоретичні засади архівної організації польових фольклорних матеріалів

Досвід роботи у Фольклорному архіві КУФ та ЕАУФ переконали мене в особливій ефективності для архівної організації саме польових фольклорних матеріалів *принципу походження документа*. У понятті «походження» я акцентую увагу на чинниках, що об'єднують фольклорну фіксацію як документ реалії, що відбулася, і зокрема визначають її унікальність (неповторність) власне як документа архівного. Це перш за все фактори суб'єктні за своєю природою, які в парах «наука – об'єкт наукового дослідження» або «фольклорист – фольклорний твір, традиція» представляють саме активний елемент, за ініціативою та зусиллями якого і виникає фольклорна фіксація як вихідний матеріал та архівний документ. Йдеться про до-

¹ На цьому пункті акцентую навмисне, щоби підкреслити «фактографічність» як одну з основних ознак польового матеріалу (опора на фактичний матеріал, «незачеплений» науковим аналізом, узагальненням та систематизацією). Зрозуміло, що говорити про абсолютну фактографічність польового матеріалу у відображенні фольклорної традиції та його незалежність від персони дослідника-збирача неможливо. Адже навіть за великого бажання досягти повної об'єктивності польової фіксації ми не можемо: дослідник все одно визначає зміст фіксованого матеріалу своїм світоглядом, колом наукових знань, умінь і навиків, фізичними особливостями та ін.

слідника-фольклориста, який своїми науково-пошуковими заходами, позначеними чіткими часово-локальними характеристиками, «відкриває» для науки фольклорне явище, що існує а ргіогі в устах і діях носіїв традиції або в їхній пам'яті.

Поглянувши під таким кутом зору на процес виникнення польового фольклорного матеріалу, простежимо чітку закономірність, яка підказує логічний шлях його архівного упорядкування. Закономірність ця об'єктивна і реалізується щоразу, навіть якщо процес фіксування фольклору відбувається не завжди методологічно усвідомлено (особливо у практиці збирачів-аматорів): на початку кожної фольклорної фіксації як процесу та документа стоїть *польове дослідження* фольклорної традиції (неважливо, проведене як офіційний комплекс заходів групи дослідників якоїсь інституції або лиш як приватна ініціатива збирача-аматора; експедиційним методом чи стаціонарно і т. д.). Під час польового дослідження *збирач* чи *група збирачів* виконують пошуково-збирацьку роботу, що реалізується шляхом проведення так званих *збирацьких сеансів*. Під час збирацького сеансу збирач за допомогою різних технічних засобів виконує *фіксацію фольклорної традиції* і фіксує *фольклорні явища* (фольклорні твори та їх численні контексти: комунікативний, виконавський, побутовий, обрядовий, загальнокультурний та ін.). Для наочності представлю описаний процес виникнення польового фольклорного матеріалу у вигляді таблиці (див. Ілюстрацію 1²).

Окреслені складові процесу постановня фольклорного матеріалу (польове дослідження → збирач / збирацька група → збирацький сеанс → фіксація → фольклорне явище), подані графічно, складають прозору логічну схему, структуровану в напрямі від загального до окремого, елементи якої ієрархічно пов'язані між собою (підпорядковані один одному головню за суб'єктно-хронологічною ознакою: що за чим відбувається і хто ініціює подію). Зазначеними характеристиками ця схема близька до ієрархічної моделі організації архівних документів за фондовою системою (Загальний міжнародний стандарт, 2001, с. 30), яка сьогодні є визначальною у світовій архівній практиці (див. Ілюстрацію 2).

Поєднавши обидві системи (власне, утіливши логіку постановня фольклорного матеріалу в ієрархічну форму моделі організації архівних документів), ми з колегами розпрацювали спеціальну *модель архівної організації польових фольклорних матеріалів* (далі – АОПФМ), на основі якої розбудували електронні фонди КУФ, а згодом використали її для проектування ЕАУФ (див. Ілюстрацію 4).

Багаторічний досвід використання моделі переконав у її спроможності максимально враховувати специфіку архівування польового фольклорного матеріалу як складної, генетично й структурно цілісної сукупності документів, що відображають, з одного боку, особливості побутування фольклорної традиції, а з іншого – перебіг процесу її польового дослідження в рамках діяльності наукового інституту чи окремого дослідника.

2. Практика архівної організації польових фольклорних матеріалів

Тож далі пропоную детально розглянути особливості практичної реалізації пропонованої моделі АОПФМ у структурі архівних фондів Фольклорного архіву КУФ та ЕАУФ.

2.1. Структура архівних фондів Фольклорного архіву КУФ

Для наочності огляд архівних фондів подаю у вигляді таблиці, рухаючись структурою від загального до окремого й паралельно зіставляючи а) структурні рівні Архіву (вказуючи їх ієрархічний статус), б) відповідний елемент умовної схеми постановня фольклорного матеріалу та в) зміст архівних документів структурного рівня (див. Ілюстрацію 3).

За цією структурною логікою побудовано *електронні архівні фонди Фольклорного архіву КУФ* – комп'ютерну файлову систему у вигляді *деревоподібної ієрархічної структури*, що складається з низки підпорядкованих одна одній папок і підпапок для мануальної організації електронних файлів різних форм фольклорних фіксацій (аудіо- та відеозапис, фото, словесний текст) на робочому диску архівного комп'ютера та на дисках зовнішніх резервних накопичувачів (див. Ілюстрацію 4).

Процеси архівної класифікації фольклорних матеріалів та їх фондової організації як архівних документів у файловій системі Архіву відбуваються послідовно, від загального до окремого:

1) визначення фондової належності документного комплексу (за типом польового дослідження, під час якого було зібрано комплекс фольклорних фіксацій);

2) у межах фонду – формування серії як документного комплексу, що охоплює сукупність фольклорних фіксацій, зібраних під час одного польового дослідження;

3) на рівні серії – визначення матеріалів, що є результатом праці окремого збирача чи збирацької робочої групи у межах цього польового дослідження, й укладання їх в архівні справи;

4) поділ документів справи за їх належністю до матеріалів одного збирацького сеансу в окремі одиниці зберігання;

5) у папку «одиниця зберігання» (див. папку ЕК_12AV20180702_prytula_seans01 на Ілюстрації 4) архівіст укладає документи – електронні файли фіксацій змісту збирацького сеансу – і має змогу систематизувати їх за формами фіксації в окремі підпапки: аудіозаписи (audio_files), відеозаписи (video_files), фотографії (photo_files), текстові записи й транскрипції (text_files). Ці підпапки не несуть окремого змістового навантаження в структурі фонду, їх практикують винятково задля зручності та уникнення помилок у мануальному оперуванні електронними файлами фіксацій. За бажанням вправний користувач може відмовитися від цих підпапок, оскільки файли фіксацій місять у своїй назві окремі індекси, які вказують на форму фіксації (див. Ілюстрацію 4).

Зазначу, що у практиці Фольклорного архіву КУФ (як і інших інституцій, які одночасно займаються збиранням й архівною працею) розглянута послідовність

² Усі ілюстрації подано наприкінці тексту.

процесів фондової організації певною мірою умовна – у тому розумінні, що основні моменти архівної класифікації та організації документів все частіше відбуваються безпосередньо в момент постання фольклорних матеріалів (майбутніх архівних документів), тобто ще в «полі», а не після їх створення – як це звично у практиці загальних архівів, до яких матеріали потрапляють тоді, коли вже припинили виконувати функції, для яких були створені (тоді вони й набувають статусу архівних та підлягають архівному опрацюванню та зберіганню). Фактично спостерігаємо розширення звичного середовища архівної праці, перенесення її з архівного кабінету у «доархівний» простір – у ситуацію польового фольклористичного дослідження. Чому так стається? Як показує досвід «цифрової епохи» у фольклористиці (чи власне вже «цифрової фольклористиці»), із використанням електронних форматів записування та збереження фольклорної інформації питання коректного оперування електронними документами (власне електронними файлами здобутих фольклорних фіксацій) набуває засадничої важливості у праці фольклориста вже під час польового дослідження. Без методологічно вивірених і систематичної організації електронних фольклорних матеріалів безпосередньо «у полі» фольклористичне польове дослідження може зазнати невдачі – втратити або й цілком втратити зафіксовані джерельні матеріали³.

Організаційна упорядкованість усієї архівної структури забезпечується шляхом надання архівним документам та їх сукупностям облікових номерів (назв, шифрів). У найменуванні електронних архівних документів (на архівному слензі – «шифруванні») ми дотримуємося принципу, згідно з яким шифр архівного документа повинен чітко відображати його позицію (місцезнаходження) у структурі архіву і **за змогою не містити інформації про зміст документа**.

Окремо потрібно наголосити, що розглянута структура електронних фондів КУФ і саме такий набір і конфігурація її структурних рівнів зумовлені здебільшого академічним (університетським) типом нашого архіву⁴. Його фонди постали в результаті реалізації навчального процесу – виконання студентами-філологами так званої фольклорної практики. А самий Архів було організовано з метою збереження студентських фольклорних записів. Тож для кращого розуміння особливостей функціонування нашої архівної структури варто бодай коротко зазначити основні завдання, які вона покликана виконувати.

³ Процес організації електронних фольклорних документів «у полі» на прикладі навчальних фольклористичних польових досліджень (студентських експедиційних практик) Кафедри української фольклористики імені академіка Філарета Колесси я детально розглянув в окремій публікації (Вовчак, 2018, с. 61–90).

⁴ Університетські й академічні архіви – поширені в усьому світі тип аудіовізуальних архівів, які працюють зі звуковими, кіно-, відео- чи загалом аудіовізуальними матеріалами. Деякі з них були засновані для обслуговування академічних курсів, інші – для збереження спадщини населеного пункту та громади, де географічно розміщений заклад. Деякі виконують обидві функції. Окремі через якийсь час розрослися в інституції національного чи міжнародного рівня (Edmondson, 2016, p. 38).

У навчальному плані студентів-філологів більшості україністичних спеціалізацій Львівського університету імені Івана Франка обов'язковим пунктом є навчальна практика, яка передбачає польове дослідження фольклорної традиції⁵. Практика завершує другий навчальний семестр, зазвичай відбувається наприкінці червня – на початку липня і триває три тижні (сьогодні вона охоплює 135 годин самостійної роботи). Студенти спеціалізації «фольклористика» до 2020 року проходили практику у формі колективного експедиційного виїзду разом з викладачами Кафедри української фольклористики до різних етнографічних районів переважно західноукраїнського регіону (у 2020 та 2021 роках у зв'язку з епідемією Covid-19, а в 2022 через повномасштабне рашистське вторгнення студентські експедиції було скасовано). Студенти інших спеціалізацій проходять практику індивідуально за місцем проживання (у формі стаціонарного дослідження). В останні роки кількість студентів, які одночасно проходять фольклористичну практику – записують, опрацьовують і архівують зібрані записи – сягає майже 200 осіб (167 у 2022 році). Формально ця кількість студентів-практикантів розподілена поміж викладачами-керівниками практик (від 7 до 12 студентів на одного керівника), однак реально всю роботу з підготовки й проведення практики та опрацювання зібраних матеріалів виконує лише троє-чотири викладачів Кафедри, які свідомі важливості польового вивчення фольклору для становлення як фольклориста, так і україніста загалом. Тож основний обсяг роботи з координування збирацької, транскрипційної та архівної праці студентів-практикантів взяла на себе Лабораторія фольклористичних досліджень. Незважаючи на мізерний штат (ставку завідувача та пів ставки лаборанта), Лабораторія намагається так організувати зазначені навчально-дослідницькі заходи (зокрема, підібрати моделі архівування), щоб мати змогу заархівувати якомога більше студентських польових матеріалів⁶. Бо, як показує досвід, більшості наших студентів вдається зробити чудові фольклорні записи навіть в умовах індивідуальної практики.

Проаналізую найбільш вагомий «академічний» особливості архівної структури, оскільки це може знадобитися тим, хто зацікавився нею й захотів би зреалізувати її у своєму навчальному закладі.

На рівні фонду (тип польового дослідження) ми у Фольклорному архіві КУФ чітко розмежуємо фольклорні фіксації студентських фольклористичних практик, які відбувалися у формі експедиційних виїз-

⁵ У навчальних планах практика має некоректну назву – «фольклорна», однак її завдання не практикування фольклору, а його польове вивчення, тож коректно називати її «фольклористична».

⁶ Деяке уявлення про те, як Лабораторія фольклористичних досліджень організовує працю студентів-філологів із документування фольклору в рамках фольклористичних практик, дають спеціальні інтернет-сторінки Лабораторії: Студентська фольклористична практика за місцем проживання («Дорожня карта» для студента і викладача) (<http://labs.lnu.edu.ua/folklore-studies/fieldwork/student-folklore-fieldwork/stationary-fieldwork/>), Студентська фольклористична експедиційна практика («Дорожня карта» для студента і викладача) (<http://labs.lnu.edu.ua/folklore-studies/fieldwork/student-folklore-fieldwork/expedition/>).

дів студентів-фольклористів та викладачів Кафедри української фольклористики (фонд ЕК), і фольклорні фіксації студентських фольклористичних практик стаціонарного типу, які студенти-філологи проходили індивідуально за місцем проживання (фонд ІЕК). Ці два типи навчальних польових досліджень суттєво різняться між собою, що в результаті визначає особливості (якісні, кількісні) архівних документів. Матеріали фонду ЕК вирізняються вищим рівнем репрезентативності фіксації фольклорної традиції досліджуваної території; ширшим охопленням її жанрової та змістової палітри; глибшим зануренням у контексти побутування фольклору та ін. Усе це здебільшого результати ґрунтовної теоретичної підготовки студентів-фольклористів і тісної взаємодії студентів-практикантів та їхніх викладачів-керівників «у полі»: студент має можливість перебирати досвід у викладача безпосередньо під час організації та проведення тренувальних і робочих збирацьких сеансів; досить ефективно розвивати навички збирацької праці серед своїх колег-студентів у складі збирацької групи (із 2–3 осіб); обговорювати проблемні моменти на щоденних звітах-консультаціях, зрештою, навіть під час дозвілля у складі експедиційної групи студент не перестає засвоювати експедиційний побут і моделі поведінки. Усіх цих моментів позбавлений студент-філолог, який проходить студентську фольклористичну практику за місцем проживання і проводить польове дослідження індивідуально. У нього є можливість хіба дистанційного консультування з викладачем. Зрозуміло відтак, що матеріали індивідуальних польових досліджень студентів не репрезентують фольклорну традицію на такому фаховому рівні, як експедиційні матеріали. Щоправда, вони значно різноманітніші за своєю географією, адже дають уявлення про фольклор тих куточків України, звідки походять студенти-збирачі (а в останні десятиліття, після запровадження зовнішнього незалежного оцінювання для вступу до закладів вищої освіти, географія проживання студентів-філологів Львівського університету імені Івана Франка розширилася далеко за межі Львівщини).

В окремому фонді – фонді особових матеріалів (фонд ОЕК) – розміщені фольклорні фіксації індивідуальних польових досліджень співробітників Кафедри української фольклористики. В ОЕК задепоновано також матеріали, які надали на зберігання або подарували Архіву наші колеги-дослідники з інших народознавчих інституцій, любителі фольклору. Очевидно, що за своїм змістом та структурою ці матеріали суттєво різняться від студентських фіксацій фондів ЕК та ІЕК, що й стало причиною їх депонування в окремому фонді.

На рівні серії (польове дослідження) логіка укладання матеріалу у фонді ЕК цілком зрозуміла: серія охоплює фіксації усіх учасників однієї експедиції (студентів, викладачів, волонтерів; студенти можуть належати як до однієї академічної групи, так і до різних груп чи навіть курсів).

У фонді ІЕК логіка дещо умовна: тут серія охоплює матеріали індивідуальних польових досліджень студентів однієї академічної групи чи її частини, ви-

конані під керівництвом одного викладача (керівника практики). Наша мотивація такого групування матеріалу за керівником полягає у тому, що саме керівник польового дослідження (незалежно, чи це груповий експедиційний виїзд, чи якась сукупність індивідуальних стаціонарних досліджень) формулює його мету й завдання і так визначає основні характеристики зібраного матеріалу.

Структурний рівень справа (збирач / збирацька група) – охоплює матеріали, зібрані зусиллями одного збирача чи збирацької групи – дуже важливий у реалізації практичного архівування як складової навчального процесу. Він допомагає студентів-збирачу, який вчиться архівувати польові фіксації, чітко візуалізувати *свій* матеріал і локалізувати його архівну позицію. Це питання, до речі, тісно пов'язане з проблемою ідентифікації зібраних матеріалів у «полі», зокрема під час експедиційних польових досліджень, у яких бере участь багато збирачів (збирацьких груп). Тоді досить часто виникають ситуації спільного проведення збирацького сеансу зусиллями кількох збирачів чи учасників кількох збирацьких груп (таке зазвичай трапляється, коли середовище скеровує кількох збирачів до одних і тих же авторитетних виконавців). У таких випадках дуже важливо чітко ідентифікувати фіксації збирацького сеансу, зокрема визначити їх формальну належність до доробку тої чи тої збирацької групи. За відсутності такої координації між збирачами можливе дублювання фольклорних матеріалів у доробку різних збирацьких груп і згодом паралельне опрацювання одного й того ж матеріалу (і, відповідно, даремна затрата часу й зусиль) та депонування дублів в архіві. Тут потрібно розуміти (і за потреби пояснювати студентам), що ідентифікація матеріалу, який записували учасники двох збирацьких груп, лише за однією з них важлива саме для організації фольклорних матеріалів з метою їх архівного зберігання. Цей процес аж ніяк не впливає на зміст зафіксованого матеріалу, серед збирачів якого неодмінно буде зазначено учасників обох груп.

Структурний рівень одиниця зберігання (збирацький сеанс⁷). У комп'ютерній архівній структурі *папка*, яка містить власне файли фіксацій, вельми наочно ілюструє студентам статус збирацького сеансу як базової одиниці в концепції фіксації фольклору, архівування та обліку архівних документів у Фольклор-

⁷ Збирацький сеанс – одноразова зустріч збирача (збирачів) із респондентом (респондентами), яка характеризується єдністю часу та місця (Луканюк (Упоряд.), 1995, с. 12). Збирацькі сеанси можуть відбуватися як у формі зустрічі-бесіди збирача з респондентом, під час якої збирач просить респондента виконати ті чи інші твори, розповісти про звичаї та обряди (за такої форми проведення сеансу говорять про штучний контекст фольклорного запису, адже фольклорні твори були виконані не у природній ситуації їх побутування, а на прохання збирача), так і у вигляді спостереження і фіксації фольклорного явища у природній ситуації його «живого» побутування, спонтанного виконання (наприклад, під час реального обряду, побутової ситуації) – без прямого втручання збирачів (тоді говорять про натуральний контекст фольклорного запису); або в якійсь комбінованій формі.

ному архіві КУФ: усі фіксації, які постають у процесі проведення збирацького сеансу, ми об'єднуємо в цьому елементі архівної структури. І це стосується не лише цифрових файлів технічних фіксацій, а й може поширюватися на аналогові записи (фотовідбитки), нетехнічні фіксації (словесний запис, зарисовки, схеми тощо), об'єкти матеріальної культури, якщо архів має завданням їх депонування.

Пропонована логіка об'єднання архівних документів у цьому структурному елементі також допомагає пояснити студентам важливість під час організації архівних документів встановлювати об'єктивні та логічні зв'язки між документами, які б максимально інформативно відображали реальну ситуацію їх постання (і зокрема відтворювали ситуацію здобуття наукової інформації про фольклорну традицію). І саме збирацький сеанс характеризується оптимальним набором елементів, які об'єктивізують його фіксацію як документ реалії, що відбулася; дають змогу позиціонувати цю фіксацію як унікальний архівний документ і забезпечувати тривалу придатність таких архівних документів як надійних наукових джерел.

Структурний рівень документ (фіксація збирацького сеансу) – найнижчий (найглибший) рівень організації архівних документів в аналізованій комп'ютерній структурі нашого Архіву. Технічну чи виконану іншим способом фіксацію збирацького сеансу ми декларуємо також і найменшою неподільною архівною одиницею. Таке трактування викликало чимало питань у колег під час конференційних презентацій нашої архівної структури, тож потрібно висвітлити його детальніше.

Очевидно, що найбільш бажаним, найглибшим рівнем пропрацювання архівних фондів (а відтак і найменшою неподільною смисловою архівною одиницею) кожен фольклорист-архівіст бачить *фольклорне явище (словесний, музичний твір, його етнографічний коментар* тощо). І ми теж свідомі цього і прагнемо до такої структурної якості архівування. Однак змушені корелювати свої бажання з можливостями Лабораторії та навчального процесу української фольклористики в університеті.

Почну з того, що передумови для поглиблення архівної організації фольклорних документів у Фольклорному архіві КУФ до рівня фольклорного явища уже створено. Виконуючи повнотекстові словесні транскрипції аудіо- та/чи відеозаписів збирацьких сеансів, студенти-практиканти навчаються виокремлювати з потоку усного мовлення чи фольклорно-етнографічної ситуації сеансу так звані *інформаційні одиниці сеансу* двох типів:

1) *фольклорні твори* (словесні, вокальні, інструментальні);

2) *етнографічні коментарі* (описи обрядів, звичаїв, вірувань, ігор; інші розмови й коментарі фольклорно-етнографічного та побутового змісту)⁸.

У текстовому файлі транскрипції (найчастіш у програмі MS Word) для кожної інформаційної оди-

ниці збирацького сеансу створюють заголовок, який містить такі компоненти (фактично, індивідуальні метадані одиниці):

1) порядковий номер (нумерацію) одиниці в сеансі;

2) назву твору, коментаря: а) назву пісенних (віршованих) фольклорних творів подаємо за першим рядком тексту (за ініціалом); б) назву прозових фольклорних творів подаємо описово, зазначаючи в клямрах їх сюжет чи провідний мотив; в) етнографічні коментарі найменуємо стандартизованою назвою за відповідним покажчиком (його робочу версію подано в роботі (Вовчак, Довгалюк, 2021, с. 26–29)).

3) хронометраж (власне час початку звучання кожної одиниці в аудіо- чи відеозапису збирацького сеансу);

4) номер респондента (-ів), який виконує твір, коментар;

5) народне визначення жанру твору;

6) наукове визначення жанру твору, яке подаємо за відповідним покажчиком (Вовчак, Довгалюк, 2021, с. 26–29) (див. Ілюстрацію 5).

Відтак у результаті транскрипційно-текстологічної роботи неподільні документи (фіксації збирацького сеансу) фактично «розбито» – правда, зроблено це в інформаційній площині – на окремі менші одиниці: фольклорні твори та коментарі (їх виокремлено в загальному змісті збирацького сеансу й описано за допомогою метаданих). Однак у «фізичній» архівній структурі Фольклорного архіву КУФ фольклорні твори й коментарі не представлені у вигляді окремої структурної одиниці. На це є кілька причин.

Найперше, більшості студентів-філологів зазвичай бракує теоретичних знань і практичних навиків для виокремлення фольклорних творів із потоку усного мовлення чи фольклорно-етнографічної ситуації. Після семестрового чи навіть річного курсу «Усної словесності» студенти в запису збирацького сеансу, крім пісенних творів, майже нічого не «чують» і рідко коли можуть «побачити» ще прозові твори чи паремії. Зрештою, виокремлення фольклорного тексту з потоку усної комунікації, визначення його меж (тобто «початку» й «кінця» тексту), визначення меж тексту й комунікативного контексту досі залишаються значними теоретичними проблемами для фольклористів-словесників: «Кожен, хто спостерігав невимушені розмови в селянському середовищі, які ведуться «шапок не скидаючи» (Т. Шевченко), не міг не помітити, що окремі фольклорні зразки, які виконуються під час таких бесід, не мають виразних ознак початку або кінця, примхливо зливаючись і чергуючись у діалозі чи полілозі учасників. Це різною мірою властиве творам окремих жанрів, зокрема казкам і неказковій прозі. При відтворенні неказкової прози твір видозмінюється залежно від характеру аудиторії та її знань про об'єкт розповіді, і за відсутності потреби повторювати вже відоме текст безпосередньо постає з контексту розмови... Вирізнити окремий «зразок», що не має формальних ознак меж тексту, з контексту розмови важко» (Бріцина, 2006, с. 166–167). Водночас Лабораторії бракує людських ресурсів для курування текстологічних аспектів транскрипційної праці студентів та вивірення транскрипцій. Звідси відсутність на-

⁸ Також студенти виокремлюють «частини, які не мають визначеного фольклорно-етнографічного змісту». Це дає змогу чіткіше структурувати загальний зміст збирацького сеансу, а також допомагає не втрачати ці змістові фрагменти з поля зору користувача (Вовчак, Довгалюк, 2021, с. 26).

дійної основи для формування структурного архівного рівня *фольклорне явище*.

Друга причина – відсутність ефективних технічних можливостей для презентування фольклорного твору (коментаря) як структурного рівня архіву. Аналізована комп'ютерна файлова система Фольклорного архіву КУФ – це умовно «фізична» система, яка оперує конкретними «матеріальними» об'єктами (електронними папками й файлами). Відтак для представлення фольклорних творів окремим структурним рівнем їх треба було б «матеріалізувати» у вигляді окремих файлів, тобто, говорячи архівістським сленгом, «порізати» фіксації збирацьких сеансів на окремі треки творів і коментарів. Це радикально суперечить нашій засадничій методологічній настанові не робити жодних технічних маніпуляцій з технічними фіксаціями фольклору (фізична порізка носіїв фіксації збирацьких сеансів на треки окремих творів; редагування тощо). З іншого боку, робити «порізку» фіксацій на основі невивіреної інформації недоречно, адже потім доведеться витратити більше часу на виправлення. Зрештою, нам попросту бракує людського ресурсу для виконання такої операції (чи то виконувати її самостійно, чи навчати студентів і координувати їхню роботу) та оперування збільшеним обсягом документів. Навчати студентів-філологів «різати» файли фіксацій із залученням вузькоспеціалізованих редакторських програм теж вельми проблематично. Відтак документ (фіксація збирацького сеансу) сьогодні залишається найнижчим (найглибшим) рівнем організації архівних документів в комп'ютерній структурі Фольклорного архіву КУФ.

«Шифрування» архівних документів. Свої академічні особливості має і процес *«шифрування» архівних документів*. Зважаючи на те, що у збирацькій та архівній діяльності Фольклорного архіву КУФ залучено велику кількість студентів, які здебільшого працюють одночасно⁹, ми свідомо відмовилися від використання в назвах документів і їх сукупностей наскрізної цифрової нумерації, а практикуємо так зване «незалежне шифрування».

Шифр складається з типового набору даних, почерпнутих з історії архівного документа (а тому зрозумілих студентіві-збирачеві, який архівує власноруч зібраний матеріал). Унікальність імені документа забезпечується також логікою найменування від загального до окремого (відповідно, в імені окремого доку-

мента послідовно відбито імена усіх структурних рівнів, до яких він входить)¹⁰.

Незважаючи на свою очевидну простоту, розглянута модель архівної організації польових фольклорних матеріалів виявилася вельми продуктивною у практиці Фольклорного архіву КУФ. Побудована на її основі структура організації електронних архівних документів дає змогу логічно впорядковувати всі доступні сьогодні форми польової фіксації (аудіо- й відеозапис, фотографія, словесний запис). Структура не має якихось обмежень щодо обсягів депонованого матеріалу: можна організувати довільну кількість документів, яка лише поміститься на накопичувальних дисках архіву. Ієрархічна організація структури за суб'єктним принципом уможливує логічний розподіл праці поміж учасниками архівного процесу, а також його одночасне (паралельне) проведення зусиллями багатьох співробітників.

Структура виявилася ефективною в умовах реалізації фольклорного архівування як складової навчальної (фольклористичної) практики і дає змогу студентам ефективно упорядковувати здобутий під час польового дослідження фольклорний матеріал.

Навіть мануальність (ручний спосіб оперування файлами) – очевидна слабка сторона системи – у процесі викладання фольклорного архівування має свої плюси. Ручна побудова архівної системи (створення системи комп'ютерних папок і підпапок), ручне розміщення файлів фіксацій, ручне «шифрування» створених архівних документів та ін. дуже добре унаочнюють студентіві шлях перетворення польових фольклорних фіксацій в архівні документи і сприяють кращому засвоєнню логіки їх архівної організації.

Серед суттєвих недоліків структури – відсутність автоматизації архівних процесів, що у практиці Фольклорного архіву КУФ особливо дається взнаки під час *резервного копіювання фондів*. Також це не дає змоги забезпечувати ефективний і зручний доступ користувачів до архівних документів (як фізичний – у робочому приміщенні Архіву, так і віддалений – через мережу Інтернет).

Загалом же «академічна» специфіка цілкоміто визначила формат функціонування Фольклорного архіву КУФ: архівна праця в ньому відбувається у двох невіддільних одна від одної площинах – науково-дослідницькій та навчально-педагогічній. Первинне архівне опрацювання зібраних фольклорних матеріалів виконують студенти-учасники фольклористичних польових досліджень у межах виконання програми фольклористичної практики. Студенти практично освоюють увесь шлях перетворення польових фольклорних фіксацій в архівні документи: упорядковують первинні польові матеріали, проводять їх комплексну паспортизацію, систематизують фольклорну інформацію і здійснюють часткову архівну організацію новостворених фольклорних документів. Усі студенти філологічного факультету, які в рамках фольклористичної практики

⁹ Як зазначено вище, згідно з навчальним планом студенти-першокурсники україністичних спеціалізацій філологічного факультету після завершення другого семестру одночасно проходять фольклористичну практику «за місцем проживання», а студенти-фольклористи першого, другого і третього курсів одночасно виїжджають в експедиційну фольклористичну практику. Тож роздати всім студентам (а їх загалом може бути майже 200 осіб) наскрізні архівні номери-шифри для майбутніх фольклорних фіксацій матеріалу неможливо. Також не завжди можна гарантувати, що студенти зможуть самостійно зробити фольклорні записи за місцем проживання, тоді в наскрізних цифрових шифрах неминуче виникатимуть пропуски.

¹⁰ Застосовувану у Фольклорному архіві КУФ методику найменування архівних документів («шифрування») викладено в методичних рекомендаціях (Вовчак, Довгалюк, 2021, с. 22–24).

провели польове дослідження фольклорної традиції, на час опрацювання своїх записів тісно співпрацюють з Архівом і фактично стають його архівістами-практикантами. Після завершення студентської архівної праці над польовими фіксаціями і задачі опрацьованих матеріалів у Фольклорний архів КУФ їх подальше архівне опрацювання і зберігання здійснюють співробітники Лабораторії фольклористичних досліджень: вони викінчують процес архівної організації отриманих документів (перевірку їх фондової належності та розміщення на відповідних структурних рівнях архіву), забезпечують їх фізичне збереження (резервне копіювання, міграцію інформації з історичних на нові носії і формати) та створюють можливості для використання архівованих документів (каталогізація, надання фізичного доступу до матеріалів).

2.2. Структура архівних фондів Електронного архіву українського фольклору (ЕАУФ)

Наступним кроком у практичній реалізації моделі архівної організації польових фольклорних матеріалів (Ілюстрація 4) стала розбудова на її основі бази даних для автоматизованої організації архівних документів на віддаленому сервері з подальшим проєктуванням на спеціальній сторінці у мережі Інтернет під назвою «Електронний архів українського фольклору» (www.folklore-archive.org.ua).

ЕАУФ функціонує як віртуальний науково-дослідний проєкт Лабораторії фольклористичних досліджень. Його було започатковано 2012 року за фінансової підтримки Міністерства освіти і науки України й націлено на теоретико-методологічне обґрунтування і практичну реалізацію ідеї електронного архівування фольклорних явищ¹¹. Над розбудовою ЕАУФ спільно працювали фахівці з фольклору й інформаційних технологій: кандидат філологічних наук Андрій Вовчак (концепція електронного архівування), магістр прикладної математики Роман Сулим (програмування електронного архіву), магістри фольклористики Марія Папіш (архівіст), Оксана Шутка (архівіст) і Соломія Мазур (архівіст). Сьогодні через брак фінансування і працівників проєкт заморожено.

За типологією архівних інституцій (Edmondson, 2016, р. 34–39) ЕАУФ можна умовно класифікувати як аудіовізуальний електронний спеціалізований архів. В аспекті змісту архівних фондів ЕАУФ орієнтований на електронне розміщення і презентацію польових записів української фольклорної традиції, виконаних за методикою посеансової фіксації

з використанням технічних записувальних пристроїв (звуко- та відеозапису, фотофіксації).

ЕАУФ постав передусім як спроба розробити й апробувати ефективні засоби презентування та надання доступу до електронних фольклорних документів задля вирішення нагальної проблеми із користувацьким доступом до архівних матеріалів Фольклорного архіву КУФ. Це власне й зумовило націленість структури й інструментів ЕАУФ насамперед на **презентацію** депонованих фольклорних матеріалів. Натомість спеціальні засоби **зберігання** архівних документів, наприклад, регулярної перевірки та резервного копіювання електронних документів, у цій версії Електронного архіву відсутні. Сьогодні ЕАУФ надає користувачам так званий «активний доступ (proactive access)» (Edmondson, 2016, р. 24–25) до матеріалів з метою їх фахового дослідження та культурно-просвітницького використання.

Така функціональна спеціалізація Електронного архіву великою мірою визначила склад і конфігурацію його структурних елементів. Зазначу, що коли говоритимемо про структуру архівних фондів ЕАУФ, то матимемо на увазі не фізичну організацію даних та об'єктів (тобто технічну архітектуру бази даних: де «лежать» файли та інформація про них) – це справа програмістів. Я ж висвітлюватиму логіку та комплекс зв'язків і відношень між даними.

Розробляючи **концепцію презентування фольклорних матеріалів** на сторінках ЕАУФ, ми свідомо прагнули структурувати зв'язки й відношення між даними за розглянутою вище моделлю архівної організації польових фольклорних матеріалів (Ілюстрація 4). Логіку та структуру цієї моделі частково візуалізовано зокрема в наборі опцій головного меню, яке повторюється на кожній сторінці ЕАУФ і прочитується зліва направо як рух від загального до конкретного: польові дослідження → сеанси → твори (див. Ілюстрацію 6). Ця візуалізація часткова, бо в наборі очевидно бракує опції «коментарі», яка мала би відображатися на одному рівні з опцією «твори»; опція «респонденти» за такого трактування набору тут зайва, вона була додана радше з маркетингових міркувань: спростити доступ до шуканої інформації. З переліку опцій меню зрозуміло, що візуалізація структури не містить термінів, які описують структурні рівні фондової моделі організації архівних документів (фонд, серія, справа, одиниця зберігання, документ), а орієнтована на відображення історії постановня фольклорного документа. Це, очевидно, зрозуміліше для користувача і є поширеним об'єктом користувацького пошуку.

Логіка структурування зв'язків і відношень між даними в ЕАУФ (і власне історія постановня фольклорного документа) чітко простежується, якщо «рухатися» архівними фондами ЕАУФ за такою **траєкторією**:

1) розпочати зі сторінки «Польові дослідження» (<https://folklore-archive.org.ua/expeditions>), що відображає список польових досліджень, матеріали яких розміщено в ЕАУФ);

2) у списку обрати польове дослідження (наприклад, ЕК_12AV20080701) і перейти на його індивідуальну сторінку (наприклад, <https://folklore-archive.org.ua/expedition/1/>);

¹¹ Розробка концепції, роботи з програмування і тестування ЕАУФ фінансувалися в рамках науково-дослідної теми «Українська фольклорна традиція кінця ХХ – початку ХХІ ст.: сучасна методологія записування і дослідження» (шифр теми: РФ-112ф, термін виконання: 2011–2014 роки). Подальша розбудова й наповнення електронних фондів ЕАУФ відбувалися в межах нової науково-дослідної теми «Документування фольклорних дискурсів: історія, методологія, практика» (шифр теми: РФ-11ф, термін виконання: 2015–2017 роки). Науковим керівником обох тем був доктор філологічних наук, професор Василь Івашків (завідувач Кафедри української фольклористики імені акад. Філарета Колесси).

3) на сторінці обраного польового дослідження обрати збирацький сеанс із переліку збирацьких сеансів, записаних під час цього дослідження (напр., ЕК_12AV20080701_lilia_seans03 (02.07.2008) – с. Хашів, Хашівська сільрада, Турківський район, Львівська область), і перейти на індивідуальну сторінку обраного сеансу (наприклад, <https://folklore-archive.org.ua/session/1/>);

4) на сторінці збирацького сеансу обрати фольклорний твір чи коментар зі змісту інформаційних одиниць, записаних під час цього сеансу (наприклад, весільну приспівку “1. Питро файний хлопець, він ся файно сміє”), і перейти на індивідуальну сторінку обраної одиниці (наприклад, <https://folklore-archive.org.ua/work/1/>);

5) на сторінці обраної інформаційної одиниці (фольклорного твору чи коментаря) можна прослухати її запис, прочитати словесний текст (словесну транскрипцію), ознайомитися з паспортною, технічною й аналітичною інформацією про одиницю та її фіксацію.

Зазначена траєкторія відображає, так би мовити, *головну, скелетну структуру зв'язків і відношень між даними* в ЕАУФ. За такою траєкторією в загальних рисах відбувається і процес архівної організації фольклорних матеріалів в ЕАУФ. Водночас зрозуміло, що продемонстрований шлях – це лиш одна з багатьох закладених в ЕАУФ траєкторій ознайомлення з архівними документами, розміщеними в електронному архіві. Користувач має можливість за допомогою інструментів ЕАУФ моделювати власну траєкторію залежно від уподобань та потреб.

З погляду маркетингу представляти культурну інформацію в інтернет-середовищі за науковими моделями – мабуть, не найкращий шлях. Однак, ми свідомо трималися обраної концепції презентування фольклорних архівних документів, щоб, з одного боку, формувати у широкого користувачького кола об'єктивне бачення фольклорної традиції (зокрема, через розуміння процесів постання фольклорних фіксацій), а з іншого – надати фаховим користувачам (фольклористам, етномузикологам, етнологам та ін.) максимум супутньої та контекстної інформації про фольклорні явища.

Відтак, тепер пропоную детально проаналізувати зміст сторінок із розглянутої вище траєкторії (розміщені там дані, зв'язки, об'єкти), рухаючись по цій умовній структурі ЕАУФ «зверху вниз», від загального до конкретного. Одразу зазначу, що обговорюватиму не лише наявний контент, розміщений на сторінках ЕАУФ, а й ідеї, які виникли в мене та моїх колег уже після завершення роботи над проектом під час експлуатації електронного архіву і які чекають на своє втілення в наступних його версіях (оновленнях).

Структурний рівень «Архів»

Найвищим в аналізованій умовній структурі ЕАУФ мав би бути рівень «Архів», який би представляв архіви (інституції та особисті архівні зібрання), що депонують в ЕАУФ свої архівні документи. Сьогодні такого структурного рівня немає, бо там розміщені матеріали лише Фольклорного архіву КУФ, але

він передбачений у концепції нашого електронного архіву, який ми бачимо та пропонуємо нашим колегам-архівістам з інших архівних установ як робочий майданчик для апробування можливостей електронного архівування.

Структурний рівень «Архів» можна реалізувати за допомогою двох типів сторінок (і, відповідно, таблиць у базі даних): 1) сторінки списку архівів та 2) індивідуальних сторінок кожного конкретного архіву.

Сторінка «Архіви» в автоматичному режимі мала би генерувати *список архівів*, матеріали яких розміщено в базі даних ЕАУФ, на основі даних, почерпнутих з індивідуальної сторінки кожного архіву. Гадаю, кожен архів у списку доцільно було би представити трьома рубриками.

1) Назва – вказати назву архіву; рубрика переведитиме користувача на індивідуальну сторінку обраного архіву.

2) Особа / інституція власник – вказати ім'я особи чи назву інституції, які є власниками архіву.

3) Адреса – вказати місцезнаходження архіву (фактична адреса).

Індивідуальна сторінка кожного архіву, матеріали якого буде розміщено в ЕАУФ, може містити вісім рубрик¹².

1) Назва – вказати офіційну, а також, якщо є, вживану назву архіву.

2) Статус – вказати за формою власності: державний, комунальний, громадський, приватний та ін.

3) Особа / інституція власник – вказати ім'я особи чи назву інституції, які є власниками архіву, або інституцію підпорядкування.

4) Рік заснування, історія архіву – вказати дату заснування архівної інституції або приблизний час створення перших архівних колекцій і фондів; подати основні віхи становлення архіву та його фондів, імена засновників і провідних працівників.

5) Зміст і специфіка архівних фондів – рубрика дає змогу подати загальну інформацію (анотацію) про фольклорні матеріали, задепоновані в архіві: основний об'єкт архівування; збирачі фольклорних матеріалів (фондоутворювачі); географія та хронологічний діапазон фольклорних записів; їх видовий і жанровий склад; форми й формати фіксації (їх кількісні характеристики), носії та ін.

6) Загальні умови користування архівними фондами – рубрика дає змогу поінформувати користувача про загальні умови доступу до архівних матеріалів (і зокрема про можливі обмеження онлайн-доступу).

7) Адреса, контакти, графік роботи – вказати місцезнаходження архіву (фактична адреса); контактний

¹² Рубрики індивідуальної сторінки архіву почасти підказані набором інформації про народотрадиційні архіви, яку акумулює Архівна група (SIEF Working Group on Archives) Міжнародної етнологічної та фольклористичної асоціації (International Society for Ethnology and Folklore, SIEF) на своїй інтернет-сторінці «Tradition archives, folklore archives, ethnographic archives, cultural archives» (<https://www.siefhome.org/wg/arch/archives.shtml>). Добором цієї інформації про українські архіви опікується членкиня Архівної групи, архівістка Марина Чернявська з Університету Альберти, Канада (Kule Folklore Centre, Bohdan Medwidsky Ukrainian Folklore Archives, University of Alberta).

телефон, електронну адресу; інтернет-сторінку; профілі в соціальних мережах; графік роботи та ін.

8) Архівні матеріали (польові дослідження) – рубрика переводитиме користувача на сторінку списку польових досліджень (див. далі), матеріали яких належать обраному архіву та розміщені у базі даних ЕАУФ.

Структурний рівень «Польове дослідження»

«Польове дослідження» – наступний структурний рівень ЕАУФ. Він реалізований за допомогою двох типів сторінок (і, відповідно, таблиць у базі даних): 1) сторінки списку польових досліджень та 2) індивідуальних сторінок кожного польового дослідження.

Сторінка списку польових досліджень – «Польові дослідження» (<https://folklore-archive.org.ua/expeditions>) – в автоматичному режимі генерує список польових досліджень, матеріали яких розміщено в ЕАУФ, на основі даних, почерпнутих з індивідуальної сторінки кожного польового дослідження.

Польові дослідження у списку представлено інформацією за чотирма рубриками (див. Ілюстрацію 7).

1) Архівний шифр – вказано архівний шифр матеріалів польового дослідження; рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку обраного польового дослідження.

2) Назва – вказано назву польового дослідження за формулюванням організатора дослідження чи архівіста-упорядника матеріалів.

3) Тип – вказано тип польового дослідження.

4) Дата проведення – вказано дати початку і закінчення польового дослідження.

У цьому списку, вочевидь, бракує рубрики «Місце проведення польового дослідження», у якій можна було б вказати назви населених пунктів (у форматі тип, територіальне, районне й обласне підпорядкування, країна), де було проведено польове дослідження. Такі дані суттєво збільшать інформаційну цінність списку польових досліджень та полегшать орієнтування користувача в матеріалі. У практиці Кафедри української фольклористики студентські експедиційні польові дослідження отримують назви, які містять дані про місце проведення експедиції (зокрема локалізацію осідку експедиції). Наприклад, в експедиції під назвою «Бойківщина – 2008 (Львів – Турка – Лімна)» осідком було село Лімна Турківського району Львівської області. Однак така практика називання, прийнятна для кушових експедицій, не годиться для експедицій маршрутного типу. Та й сама така назва потребує додаткового роз'яснення для користувача. Тож, доречніше буде додати у список рубрику «Місце проведення» (і розмістити її після рубрики «Тип»).

Індивідуальна сторінка польового дослідження (див. напр.: <https://folklore-archive.org.ua/expedition/1/>) містить десять рубрик (див. Ілюстрацію 8).

1) Архівний шифр – вказано архівний шифр матеріалів польового дослідження.

2) Назва – вказано назву польового дослідження за формулюванням організатора дослідження чи архівіста-упорядника матеріалів.

3) Тип – рубрика дає змогу вказати тип польового дослідження (напр.: студентська фольклористична

експедиційна практика; тематична фольклористична експедиція); у процесі електронного архівування архівіст-оператор вибирає тип польового дослідження з випадного списку, заздалегідь внесеного в базу даних ЕАУФ; у перспективі назва типу може переводити користувача на сторінку зі списком польових досліджень цього типу (сьогодні така функція відсутня).

4) Дата початку – вказано дату початку польового дослідження.

5) Дата закінчення – вказано дату закінчення польового дослідження.

6) Країна – вказано назву країни, на території якої проведено польове дослідження.

7) Керівник(и) – вказано ім'я та регалії особи, яка провела польове дослідження.

8) Інституція / особа організатор – вказано назву інституції або ім'я та регалії особи, яка організувала (і зокрема фінансувала) польове дослідження.

9) Населені пункти – ця рубрика автоматично згенерована на основі інформації про місця проведення збирацьких сеансів обраного польового дослідження. Кожен рядок, що містить назву населеного пункту, переводить користувача на індивідуальну сторінку відповідного населеного пункту, яка автоматично формує списки: а) польових досліджень, проведених у цьому населеному пункті; б) збирацьких сеансів; в) записаних у населеному пункті творів та г) опитаних респондентів. Кожен рядок цих списків активний і переводить користувача на індивідуальну сторінку обраної інформації (див.: <https://folklore-archive.org.ua/location/21593/>).

10) Перелік сеансів – ця рубрика в автоматичному режимі генерує список збирацьких сеансів обраного польового дослідження, матеріали яких розміщено в ЕАУФ, на основі даних, почерпнутих з індивідуальної сторінки кожного збирацького сеансу. Кожен рядок рубрики переводить користувача на індивідуальну сторінку відповідного збирацького сеансу.

Список рубрик індивідуальної сторінки польового дослідження потребує деякого корегування. Насамперед, варто додати рубрику «Місце проведення», яку можна створити, реорганізувавши рубрику «Населені пункти» так, щоб у ній списком відображалися назви населених пунктів (у форматі тип, територіальне, районне й обласне підпорядкування, країна), де було проведено польове дослідження. У такому разі рубрику «Країна» можна видалити. Рубрику «Місце проведення» розмістити після рубрики «Тип».

Доречно було би додати у список рубрику «Історія», де можна було б описово подати інформацію про організацію та перебіг польового дослідження. Така інформація призбирається в польових нотатниках старанних керівників та учасників польових досліджень, але рідко коли потрапляє в користувацький доступ. А її користь для адекватного розуміння особливостей побутування фольклорної традиції та процесу її фіксування очевидна.

Структурний рівень «Збирацький сеанс» – наступний в аналізованій структурі ЕАУФ. Його реалізовано за допомогою двох типів сторінок (і, відповідно, таблиць у базі даних): 1) сторінки списку збираць-

ких сеансів та 2) індивідуальних сторінок кожного збирацького сеансу.

Сторінка списку збирацьких сеансів – “Сеанси” (<https://folklore-archive.org.ua/sessions>) – в автоматичному режимі генерує список збирацьких сеансів, матеріали яких розміщено в ЕАУФ, на основі даних, почерпнутих з індивідуальної сторінки кожного збирацького сеансу.

Збирацькі сеанси у списку представлено інформацією за трьома рубриками (див. Ілюстрація 9).

1) Архівний шифр – указано архівний шифр матеріалів збирацького сеансу; рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку обраного збирацького сеансу.

2) Дата проведення – вказано дату проведення збирацького сеансу.

3) Місце проведення – вказано назву населеного пункту (у форматі тип, територіальне, районне й обласне підпорядкування), де було проведено збирацький сеанс; назва населеного пункту переводить користувача на індивідуальну сторінку відповідного населеного пункту.

Індивідуальна сторінка збирацького сеансу (див. напр.: <https://folklore-archive.org.ua/session/1/>) містить вісімнадцять рубрик (див. Ілюстрації 10, 11 і 12).

1) Архівний шифр – указано архівний шифр матеріалів збирацького сеансу.

2) Польове дослідження – указано архівний шифр матеріалів польового дослідження, під час якого було проведено обраний збирацький сеанс, і рік проведення дослідження; рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку відповідного польового дослідження.

3) Дата / час початку – указано дату й час початку збирацького сеансу.

4) Дата / час закінчення – указано дату й час закінчення збирацького сеансу.

5) Свято / будень – рубрика дає змогу вказати статус дня проведення сеансу: свято чи будень;

6) Місце проведення – указано назву населеного пункту (у форматі тип, територіальне, районне й обласне підпорядкування¹³), де було проведено збирацький сеанс; у процесі електронного архівування архівіст-оператор вибирає потрібний населений пункт із випадного списку (показчика населених пунктів), укладеного на основі електронної бази даних «Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України» (КОАТУУ) і заздалегідь внесеного в базу даних ЕАУФ; назва населеного пункту переводить користувача на індивідуальну сторінку відповідного населеного пункту.

7) Місцева (давня) назва населеного пункту – рубрика дає змогу внести регіональні, діалектні, давні варіанти назви населеного пункту, де було проведено збирацький сеанс, і зокрема назви, зафіксовані під час сеансу.

8) Назва частини населеного пункту – рубрика дає змогу внести назву окремої частини населеного пунк-

ту (присілка, кутка, вулиці та ін.), де було проведено сеанс.

9) Характер і умови проведення – рубрика, яка змогу описати особливості організації сеансу (напр.: сеанс імпровізований чи спланований, підготований; вказати хто підготував, допоміг підготувати); умови проведення (у приміщенні: в хаті, на ганку, у літній кухні чи просто неба: на лавці біля хати, на лавці біля воріт; на пасовиську, на сінокосі); зайнятість респондентів: під час праці, святкування, дозволя тощо.

10) Контекст запису – рубрика дає змогу охарактеризувати специфіку фіксації фольклорної традиції під час збирацького сеансу за трьома типами: а) натуральний контекст – збирацький сеанс у формі спостереження: збирач фіксує фольклорне явище у природній ситуації його «живого» побутування, спонтанного виконання без прямого втручання у його перебіг (наприклад: під час колядування, великодніх забав біля церкви, весілля, виконання пісні за роботою тощо); б) штучний контекст – збирацький сеанс у формі опитування (інтерв'ю): збирач зустрічається з респондентом і проводить розмову: розпитує його про фольклорну традицію та обрядовість, просить виконати фольклорні твори, описати обряди – відтак виконання фольклорних творів не «природне», а «штучне», спровоковане з ініціативи збирача; в) комбінований контекст – комбінована форма проведення збирацького сеансу: збирач записує фольклорне явище в його природному виконанні, а також просить виконавців пояснити чи прокоментувати його перебіг тощо; у процесі електронного архівування архівіст-оператор вибирає тип контексту запису з випадного списку, заздалегідь внесеного в базу даних ЕАУФ.

11) Присутні слухачі – рубрика дає змогу вказати категорії та кількість осіб, які були присутніми (слухачами) під час сеансу (напр.: чоловік, діти респондентки, сусіди; місцеві селяни, учителька, священник та ін.).

12) Інституція / особа походження запису – вказано назву інституції чи ім'я особи, яка є причетною до створення чи безпосередньо організатором, записувачем збирацького сеансу, депонованого в ЕАУФ.

13) Інституція / особа зберігання запису – вказано назву інституції чи ім'я особи, у яких зберігаються оригінали записів збирацького сеансу, депонованого в ЕАУФ.

14) Респонденти – вказано прізвище (дівооче прізвище), ім'я, по батькові та рік народження респондента, а також його порядковий номер у переліку респондентів збирацького сеансу (цей номер слугує для ідентифікації записаної від респондента інформації у транскрипції сеансу, де кожна репліка починається спеціальним індексом з номером її автора, напр., P-1). – репліка першого респондента); рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку респондента, яка подає так звану «паспортну інформацію» про виконавця та автоматично формує списки: а) збирацьких сеансів, у яких брав участь респондент, та б) записаних від респондента фольклорних творів (див. напр.: <https://folklore-archive.org.ua/respondent/3/>).

15) Збирачі – вказано прізвище та ім'я збирача, а також його порядковий номер у переліку збирачів збирацького сеансу (цей номер слугує для ідентифікації реплік збирачів у транскрипції сеансу, де кожна

¹³ З появою в ЕАУФ фольклорних записів з-поза меж України потрібно буде активізувати в цій рубриці відображення назви країни.

репліка починається спеціальним індексом із номером її автора, напр.: 3-1). – репліка першого збирача); рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку збирача фольклору, яка подає коротку інформацію про нього та автоматично формує списки: а) польових досліджень та б) збирацьких сеансів, у яких брав участь цей збирач (див. напр.: <https://folklore-archive.org.ua/collector/1/>).

16) Транскриптор – вказано прізвище та ім'я транскриптора, а також його порядковий номер у переліку транскрипторів фіксації збирацького сеансу.

17) Зміст (загальна кількість записаних одиниць, кількість фольклорних творів, кількість коментарів) – рубрика в автоматичному режимі генерує нумерований список записаних під час збирацького сеансу фольклорних творів і коментарів на основі даних, почерпнутих з індивідуальної сторінки кожного твору та коментаря. Фольклорні твори у списку описані за допомогою таких рубрик: а) інципіт (для пісенно-віршових творів) / сюжет або провідний мотив (для прозових творів), б) обставина виконання (якщо така є) та в) уснословесний жанр. Етнографічні коментарі у списку представлені стандартизованою назвою за відповідним покажчиком. Коментарі, які не мають визначеного фольклорно-етнографічного змісту, подані за кількома початковими словами;

18) Текст – рубрика в автоматичному режимі формує наскрізний словесний текст збирацького сеансу на основі полів «Текст» та «Примітки» індивідуальних сторінок фольклорних творів і коментарів.

Рубрики 1–11, 14–16 індивідуальної сторінки збирацького сеансу в ЕАУФ сформовано на основі рубрик інформаційного (паспортного) бланку збирального сеансу, який використовується у збирацькій та архівній практиці Кафедри української фольклористики (див. Ілюстрації 13, 14, 15).

Від 2020 року стали актуальними очікувані проблеми з коректним відображенням інформації у рубриці «Місце проведення» збирацького сеансу. У зв'язку з проведенням в Україні з 2015 року адміністративно-територіальної реформи відбулися значні зміни адміністративно-територіального поділу країни. У ході реформи замість понад 11000 місцевих рад було сформовано 1469 спроможних територіальних громад, а замість 490 районів – 136 нових районів¹⁴. Фактично більшість сільських населених пунктів змінила своє територіально-адміністративне підпорядкування. Відтак ці зміни потрібно коректно відобразити в ЕАУФ і врахувати принаймні такі питання: а) відображати на сторінках збирацьких сеансів та фольклорних творів територіально-адміністративний статус населеного пункту на момент запису; б) поряд із ним не менш важливо відображати сучасний статус населеного пункту; в) і найважливіше – щоб система коректно ідентифікувала інформацію з населеного пункту, враховуючи зміни його територіально-адміністративного статусу. На момент запуску ЕАУФ у 2014 році для визначення населених пунктів було використано електронну базу даних «Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України» (КОАТУУ) – структурований перелік усіх адмініс-

тративно-територіальних одиниць України, який розробили й підтримували державні статистичні відомства України з 1997 до 2020 року. 2020 року КОАТУУ втратив чинність, його наступником став Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад (КАТОТТГ) – національний реєстр адміністративно-територіальних одиниць і територій територіальних громад України. Обидва реєстри, наскільки мені відомо, технічно не синхронізовані; також новий реєстр не «пам'ятає» інформації про населений пункт із попереднього реєстру, тож просто автоматично перейти з КОАТУУ на КАТОТТГ і вирішити зазначені вище питання не вдасться. А зважаючи на перманентну незавершеність реформи та можливі подальші адміністративно-територіальні зміни, узагалі постає питання доцільності використання таких реєстрів для потреб електронного архівування. Скорішу за все, доведеться створювати на їх основі власну базу даних населених пунктів, яка міститиме інформацію про сучасне та попереднє¹⁵ територіально-адміністративне підпорядкування населеного пункту, історію його назви, а також геолокацію (географічні координати: широту й довготу) для візуалізації фольклорної інформації із населеного пункту на картах. У структурі такої бази даних потрібно передбачити, щоб на сторінках «Місце проведення» (польового дослідження, збирацького сеансу) чи «Місце побутування» (фольклорного твору, етнографічного явища) назви населених пунктів відображалися у форматі тип, територіальне, районне й обласне підпорядкування, країна. Не менш актуальна й адаптація цієї бази даних для внесення й відображення інформації про населені пункти з-поза меж України (також із урахуванням їх актуального й історичного територіально-адміністративного підпорядкування, відповідної термінології).

І ще одна ремарка щодо розташування рубрики «Місце проведення» на сторінках. З погляду важливості інформації про географію записів для користувача доцільніше перемістити цю рубрику вище, а саме: на сторінці списку збирацьких сеансів розташувати перед рубрикою «Дата проведення»; на індивідуальних сторінках кожного збирацького сеансу на позицію перед рубрикою «Дата / час початку» доречно перенести всі «географічні» рубрики: «Місце проведення», «Місцева (давня) назва населеного пункту» і «Назва частини населеного пункту».

Структурний рівень «Твори», «Коментарі»

Найнижчим в аналізованій структурі ЕАУФ є структурний рівень, який охоплює інформаційні одиниці збирацького сеансу – «Твори» й «Коментарі», кожна з яких реалізована своїм набором сторінок і таблиць.

Структурний рівень «Твори» реалізований за допомогою двох типів сторінок (і, відповідно, таблиць у базі даних): 1) сторінки списку фольклорних творів

¹⁴ Адміністративно-територіальна реформа в Україні // <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>

¹⁵ Очевидно, що йдеться не про всі попередні (історичні) територіально-адміністративні підпорядкування населеного пункту, а лише про актуальні на момент запису депонованих в ЕАУФ фольклорних матеріалів. І такі історичні підпорядкування можна буде додавати в базу даних поступово в міру надходження в архів старих записів.

та 2) індивідуальних сторінок кожного фольклорного твору.

Сторінка списку фольклорних творів – «Твори» (<https://folklore-archive.org.ua/works>) – в автоматичному режимі генерує список фольклорних творів, які розміщені в ЕАУФ, на основі даних, почерпнутих з індивідуальної сторінки кожного фольклорного твору.

Фольклорні твори у списку представлено інформацією за чотирма рубриками (див. Ілюстрацію 16):

1) Початок твору (інципіт) – указано інципіт (для пісенно-віршових творів) / сюжет або провідний мотив (для прозових творів); рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку обраного фольклорного твору.

2) Обставина виконання – зазначено етнографічну обставину (якщо таку зафіксовано під час збирацького сеансу), у контексті якої побуває фольклорний твір; рубрика переводить користувача на сторінку зазначеної етнографічної обставини, яка автоматично формує список фольклорних творів, що їх виконують за цієї обставини (див. напр.: <https://folklore-archive.org.ua/case/188/>).

3) Уснословесний жанр – указано уснословесний жанр фольклорного твору; рубрика переводить користувача на сторінку зазначеного уснословесного жанру, яка автоматично формує список творів цього жанру, наявних у базі даних ЕАУФ.

4) Місце побутування – указано місце побутування фольклорного твору у такому форматі: тип, територіальне, районне й обласне підпорядкування населеного пункту; рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку відповідного населеного пункту.

Індивідуальна сторінка фольклорного твору (див. напр.: <https://folklore-archive.org.ua/work/15/>) містить дев'ятнадцять рубрик (див. Ілюстрації 17, 18).

1) Архівний шифр сеансу – указано архівний шифр збирацького сеансу, під час якого було записано твір; рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку відповідного збирацького сеансу;

2) Порядковий номер у сеансі – указано порядковий номер фольклорного твору у списку фольклорно-етнографічних одиниць (творів і коментарів), записаних під час збирацького сеансу.

3) Початок твору / інципіт – указано інципіт (для пісенно-віршових творів) / сюжет або провідний мотив (для прозових творів; подано у клямрах).

4) Текст – подано словесний текст фольклорного твору на основі транскрипції технічного запису твору;

5) Музичні інструменти – вказано музичний інструмент, на якому виконали твір; у процесі електронного архівування твору архівіст-оператор вибирає назву музичного інструмента з випадного списку (показчик музичних інструментів), заздалегідь унесеного в базу даних ЕАУФ; рубрика переводить користувача на сторінку зазначеного музичного інструмента, яка автоматично формує список творів, виконаних на цьому інструменті.

6) Коментар (респондента, збирача, транскриптора) – подано текст коментарів, які стосуються обраного фольклорного твору і постали у процесі його записування (коментарі респондента, збирача) чи опрацювання (коментарі транскриптора, упорядника та ін.);

7) Комунікативний контекст – зазначено наявність (словом «так») чи відсутність (словом «ні») у

збирацькому сеансі фіксації комунікативної ситуації, у якій постав фольклорний твір; згідно з нашим задумом у варіанті «так» рубрика покликана зосередити увагу користувача на комунікативній ситуації, яка розгорталася до, після чи в момент виконання фольклорного твору, і спонукати користувача ознайомитися з коментарями, наявними в тексті збирацького сеансу перед чи після тексту твору, або ж у самому тексті (див. попередню рубрику «Коментар (респондента, збирача, транскриптора)»).

8) Обрядовий контекст – зазначено наявність (словом «так») чи відсутність (словом «ні») у збирацькому сеансі фіксації обрядової ситуації (чи інформації про обрядову ситуацію), у якій постав фольклорний твір; згідно з нашим задумом у варіанті «так» рубрика покликана спонукати користувача ознайомитися з етнографічною ситуацією чи етнографічними коментарями, які «оточують» твір.

9) Обставина виконання – зазначено етнографічну обставину, у контексті якої побуває фольклорний твір; у процесі електронного архівування твору архівіст-оператор вибирає визначення обставини виконання з випадного списку (показчика обставин виконання), заздалегідь внесеного у базу даних ЕАУФ; рубрика переводить користувача на сторінку зазначеної етнографічної обставини, яка автоматично формує список фольклорних творів, які виконують за цієї обставини (див. напр.: <https://folklore-archive.org.ua/case/188/>).

10) Уснословесний жанр – указано уснословесний жанр фольклорного твору; у процесі електронного архівування твору архівіст-оператор вибирає визначення жанру з випадного списку (показчика уснословесних жанрів), заздалегідь унесеного в базу даних ЕАУФ; рубрика переводить користувача на сторінку зазначеного уснословесного жанру, яка автоматично формує список творів цього жанру, наявних у базі даних ЕАУФ (див. напр.: <https://folklore-archive.org.ua/wgenre/107/>).

11) Народномузичний жанр – вказано народномузичний жанр фольклорного твору; у процесі електронного архівування твору архівіст-оператор вибирає визначення жанру з випадного списку (показчика народномузичних жанрів), заздалегідь внесеного у базу даних ЕАУФ; рубрика переводить користувача на сторінку зазначеного народномузичного жанру, яка автоматично формує список творів цього жанру, наявних у базі даних ЕАУФ.

12) Жанр (народне визначення) – подано жанрове визначення твору, як його назвав (якщо його назвав) респондент під час збирацького сеансу.

13) Місце побутування – указано місце побутування фольклорного твору (населений пункт, регіон) за свідченнями респондента чи з інших джерел; якщо такої інформації не внесено в поле рубрики, система за замовчуванням автоматично вказує у цій рубриці населений пункт (у форматі тип, територіальне, районне й обласне підпорядкування), де відбувся збирацький сеанс, під час якого було зафіксовано твір; рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку відповідного населеного пункту.

14) Респонденти – указано порядковий номер, прізвище (дівоче прізвище), ім'я, по батькові та рік народження респондента, який виконав обраний

фольклорний твір; у процесі електронного архівування твору архівіст-оператор вибирає респондента-виконавця твору з переліку респондентів збирацького сеансу; рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку респондента.

15) Збирачі – указано порядковий номер, прізвище та ім'я збирача, який записав обраний фольклорний твір; у процесі електронного архівування твору система автоматично заповнює рубрику, вказуючи збирача чи збирачів, які брали участь у відповідному збирацькому сеансі; рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку збирача фольклору.

16) Транскриптор – указано порядковий номер, прізвище та ім'я транскриптора.

17) Мотиви – ця рубрика дає змогу відобразити набір основних словесних мотивів, які складають сюжет фольклорного твору; у процесі електронного архівування твору архівіст-оператор вибирає визначення мотивів з випадного списку (мотивного покажчика), заздалегідь внесеного у базу даних ЕАУФ¹⁶; кожне визначення мотиву в рубриці переводить користувача на сторінку обраного мотиву, яка автоматично формує список фольклорних творів, у яких наявний цей мотив; рубрику поки що не активовано.

18) Аудіозапис – рубрика містить програвач звукових файлів (аудіоплеєр), який дає змогу прослухати аудіозапис обраного фольклорного твору; у перспективі заплановано вдосконалити програвач, додавши до нього опції навігації в аудіозапису.

19) Дані про аудіозапис – розділ сторінки, який містить рубрики для представлення технічної інформації про аудіозапис твору: а) Архівний шифр запису – вказано архівний шифр аудіозапису (ідеться про аудіозапис перебігу збирацького сеансу), у якому записано фольклорний твір; б) Архівний формат – вказано формат (форма фіксації та файлове розширення), у якому зберігається аудіозапис у Фольклорному архіві КУФ; в) Рівень якості – подано суб'єктивну характеристику якості аудіозапису фольклорного твору; г) Пристрій – названо тип і марку звукозаписувального пристрою, за допомогою якого було записано фольклорний твір.

¹⁶ Зазначений мотивний покажчик ЕАУФ розбудований за принципом і на матеріалі «Покажчика мотивом і мотивів української соціально-побутової лірики» Оксани Кузьменко в тісній співпраці з авторкою (Кузьменко, 2013, с. 126–163). Це цілком новітній інструмент, який дасть змогу маркувати домінуючі мотиви широкого пласту фольклорних творів і в перспективі стане незамінним засобом згромадження матеріалу для порівняльних досліджень змісту фольклорної традиції. Щоправда, сьогодні мотивний покажчик ЕАУФ ще не працює: його активізація вимагає іншої стратегії, аніж робота з покажчиками жанрів та обставин виконання. Аналіз мотивного фонду фольклорного твору – це доволі складна і часозатратна праця, яку, вважаємо, не ефективно провадити безпосередньо у процесі архівного депонування польового фольклорного матеріалу (це дуже гальмує накопичення фондів). Значно продуктивніше аналізувати й маркувати мотиви, якщо працювати з групою відсортованих творів одного жанру чи тематичного пласту. Тож зараз запуск мотивного покажчика в ЕАУФ відкладено до моменту, коли в межах головних фольклорних жанрів (пластів) буде нагромаджено репрезентативний обсяг архівного матеріалу, а також, коли з'являться робочі руки для такої праці (Вовчак, 2017а, с. 189).

У наступному оновленні ЕАУФ плануємо внести низку змін в індивідуальну сторінку фольклорного твору:

– назву рубрики «Початок твору / інципіт» змінити на «Інципіт / сюжет твору», щоб вона чітко відображала логіку «називання» фольклорних творів: інципіт – для пісенно-віршових творів; сюжет або провідний мотив – для прозових творів;

– додати рубрику «Дата запису», яку сторінка автоматично заповнюватиме на основі даних рубрики «Дата / час початку» індивідуальної сторінки відповідного збирацького сеансу, під час якого було записано фольклорний твір;

– змінити порядковість описаних вище рубрик 1–17 індивідуальної сторінки фольклорного твору і зокрема розмістити їх у такому порядку (тут із доданою рубрикою): 1) архівний шифр сеансу; 2) порядковий номер у сеансі; 3) інципіт/сюжет твору; 4) текст; 5) музичні інструменти; 6) коментар (респондента, збирача, транскриптора); 7) комунікативний контекст; 8) обрядовий контекст; 9) обставина виконання; 10) місце побутування; 11) дата запису; 12) респонденти; 13) збирачі; 14) транскриптор; 15) уснословесний жанр; 16) народномузичний жанр; 17) жанр (народне визначення); 18) мотиви. Мета перегрупування – розташувати рубрики на сторінці чітко за «жанровою» ознакою поданої у них інформації: архівна, змістова, паспортна, аналітична інформація. Можливо, це групування рубрик буде доречно додатково візуалізувати.

Структурний рівень “Коментарі” реалізовано за допомогою двох типів сторінок / таблиць у базі даних: 1) сторінки списку коментарів та 2) індивідуальних сторінок кожного коментаря.

Сторінка списку коментарів – «Коментарі: список інципітів» (<https://folklore-archive.org.ua/comments>) – в автоматичному режимі генерує список так званих інципітів коментарів (фактично стандартизованих назв свят, обрядів і вірувань) за рубриками (див. Ілюстрацію 19): а) свята (нерухомі); б) свята (рухомі); в) календарні обряди; г) родинні обряди; г) okazionalni obryady; д) okazii / obryady gospodarські (землеробство); е) okazii / obryady gospodarські (тваринництво); е) okazii / obryady gospodarські (збиральництво); ж) свята, дозвілля (okazii / obryady nevirobnichi); з) демонологічні вірування. У процесі електронного архівування коментарів архівіст-оператор обирає стандартизовану назву коментаря зі спеціального покажчика «Інципіт коментаря», інтегрованого у бази даних ЕАУФ. Кожну рубрику в списку сторінки можна розкрити й побачити підпорядкований їй список стандартизованих назв коментарів (див. Ілюстрацію 20). У списку рубрики наявні лише ті стандартизовані назви, якими позначено бодай один коментар, внесений в ЕАУФ (так звані «порожні» назви у списку не розміщено). Кожен рядок списку назв переводить користувача на окрему сторінку, яка автоматично генерує список коментарів з обраною назвою (див. напр.:

<https://folklore-archive.org.ua/comments/incipit/12/>). Коментарі у списку представлені автоматичною назвою, яка містить архівний шифр збирацького сеансу, дату проведення сеансу та порядковий номер коментаря у списку фольклорно-

етнографічних одиниць (творів і коментарів), записаних під час збирацького сеансу (див. Ілюстрацію 21). Ця назва переводить користувача на індивідуальну сторінку обраного коментаря.

Індивідуальна сторінка коментаря (див. напр.: <https://folklore-archive.org.ua/comment/2109/>) містить одинадцять рубрик (див. Ілюстрації 22, 23).

1) Архівний шифр сеансу – вказано архівний шифр збирацького сеансу, під час якого було записано коментар; рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку відповідного збирацького сеансу.

2) Порядковий номер у сеансі – вказано порядковий номер коментаря у списку фольклорно-етнографічних одиниць (творів і коментарів), записаних під час збирацького сеансу.

3) Початок коментаря / інципіт – вказано стандартизовану назву коментаря згідно зі спеціальним покажчиком «Інципіт коментаря», інтегрованим у бази даних ЕАУФ; стандартизована назва коментаря переводить користувача на окрему сторінку, яка автоматично генерує список коментарів із такою назвою (див. напр.: <https://folklore-archive.org.ua/comments/incipit/191/>).

4) Текст – подано словесний текст коментаря на основі транскрипції технічного запису твору.

5) Коментар (респондента, збирача, транскриптора) – подано текст коментарів (у значенні роз'яснень, доповнень та ін.), які стосуються обраного коментаря і постали в процесі його записування (коментарі респондента, збирача) чи опрацювання (коментарі транскриптора, упорядника та ін.).

6) Місце побутування – вказано місце побутування звичаю, обряду чи іншого фольклорно-етнографічного явища, описаного в коментарі; інформація про місце побутування подана за свідченнями респондента чи з інших джерел; якщо таку інформацію не внесено в поле рубрики, система за замовчуванням автоматично вказує у цій рубриці населений пункт (у форматі тип, територіальне, районне й обласне підпорядкування), де відбувся збирацький сеанс, під час якого було зафіксовано коментар; рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку відповідного населеного пункту.

7) Респонденти – вказано порядковий номер, прізвище (дівооче прізвище), ім'я, по батькові та рік народження респондента, який надав обраний коментар; у процесі електронного архівування твору архівіст-оператор вибирає респондента-автора коментаря з переліку респондентів збирацького сеансу; рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку респондента.

8) Збирачі – вказано порядковий номер, прізвище та ім'я збирача, який записав обраний коментар; у процесі електронного архівування твору система автоматично заповнює рубрику, указуючи збирача чи збирачів, які брали участь у відповідному збирацькому сеансі; рубрика переводить користувача на індивідуальну сторінку збирача фольклору.

9) Транскриптор – вказано порядковий номер, прізвище та ім'я транскриптора.

10) Аудіозапис – рубрика містить програвач звукових файлів (аудіоплеєр), який дає змогу прослухати аудіозапис обраного коментаря; у перспективі запла-

новано вдосконалити програвач, додавши до нього опції навігації в аудіозапису.

11) Дані про аудіозапис – розділ сторінки, який містить чотири рубрики для представлення технічної інформації про аудіозапис коментаря: а) архівний шифр запису – вказано архівний шифр аудіозапису (йдеться про аудіозапис перебігу збирацького сеансу), у якому записано коментар; б) архівний формат – вказано формат (форма фіксації та файлове розширення), у якому зберігається аудіозапис у Фольклорному архіві КУФ; в) рівень якості – подано суб'єктивну характеристику якості аудіозапису коментаря; г) пристрій – названо тип і марку звукозаписувального пристрою, за допомогою якого було записано коментар.

У наступному оновленні ЕАУФ на індивідуальній сторінці коментаря заплановано зробити такі зміни: 1) змінити назву рубрики «Початок коментаря / інципіт» на «Стандартизована назва коментаря», позаяк у разі називання коментарів використання терміну «інципіт» некоректне; 2) додати рубрику «Дата запису», яку сторінка автоматично заповнюватиме на основі даних рубрики «Дата / час початку» індивідуальної сторінки відповідного збирацького сеансу, під час якого було записано коментар.

Окрім розглянутих вище змін і виправлень окремих сторінок ЕАУФ, ми плануємо в майбутньому оновленні Електронного архіву на всіх сторінках для кожної рубрики дати спеціальні роз'яснення-довідки (у формі на зразок pop-up вікон), у яких коротко розкрити зміст і призначення рубрики (на зразок описів, зроблених вище у цій статті). Це допоможе зробити сайт ЕАУФ більш дружнім до широкого кола користувачів, які не мають досвіду користування науковими архівами та науковою інформацією.

Завдяки використанню технології баз даних в ЕАУФ вдалося «поглибити» архівне опрацювання польового фольклорного матеріалу до рівня окремого фольклорного твору. Базовою одиницею організації архівних документів в ЕАУФ, як і в Фольклорному архіві КУФ, залишається одиниця зберігання (збирацький сеанс) – як тека, де фізично розташовані файли фіксацій (аудіо- та відеозаписи, фотографії). Однак у площині інформаційній ми маємо змогу розкласти зміст збирацького сеансу на ще менші одиниці – *фольклорні твори й коментарі* – та здійснювати їх систематизацію та облік.

Процес архівної організації – виокремлення й упорядкування – фольклорних творів (і коментарів) як інформаційних одиниць збирацького сеансу відбувається в ЕАУФ на основі текстової інформації, отриманої шляхом транскрибування фіксацій збирацького сеансу (головно аудіозаписів), а також текстових записів у «польових зошитах» збирачів. Він не супроводжується будь-якими змінами фізичних характеристик фіксацій як матеріальних архівних документів (на зразок «порізки» електронних файлів аудіо- чи відеозаписів збирацьких сеансів на окремі треки фольклорних творів). У базі даних ЕАУФ архівіст за допомогою технології маркерів створює унікальний зв'язок між кожною інформаційною одиницею збирацького сеансу (твором чи коментарем) та фіксацією цього збирацького сеансу (аудіо- та/чи ві-

деозаписом) за часом початку відтворення цієї одиниці в аудіо- та/чи відеозапису (див. Ілюстрацію 25).

І ще один момент, важливий для правильного розуміння логіки побудови ЕАУФ. Комплекс баз даних ЕАУФ логікою зв'язків і відношень між даними та об'єктами в основних рисах нагадує структуру комп'ютерного каталогу Фольклорного архіву КУФ (див. Ілюстрацію 4), подібною є й логіка фондової організації архівних документів. Водночас суттєво новою для фольклорного архівування в ЕАУФ стала можливість скоординованої організації не лише *архівних документів* як фізичних об'єктів, а й інформації, яка відбиває зміст цих документів (*первинна архівна інформація* або *документна інформація*), та інформації, яка є аналітико-синтетичним опрацюванням змісту документів (*вторинна інформація*). Архівна організація цих різнотипних архівних об'єктів, як переконує наш досвід побудови ЕАУФ, потребує уважного підходу.

В ЕАУФ ми застосовуємо принцип паралельного співіснування різних типів архівних об'єктів і можливих зв'язків між ними. Модель такого співіснування можна зобразити схематично у трьох площинах (див. Ілюстрацію 24). На моделі виразно бачимо, що, наприклад, фіксації збирацького сеансу (аудіо- й відеозапис, фото) та фольклорні твори (і коментарі) розташовані на однаковому – найнижчому – рівні архівної структури ЕАУФ (рівень документа) – як складові збирацького сеансу. Але вони належать до різних площин за типом архівних об'єктів: фіксація функціонує у площині фізичних об'єктів як матеріальний документ (який має своє фізичне тіло – носій у вигляді комп'ютерного файлу, раніше – касети тощо). Натомість фольклорний твір і коментар належать до площини первинної (документної) інформації, адже вони постають як інформація у процесі аналізу матеріального документа (наприклад, аудіофіксації). У нашій концепції електронного архівування, отже, фольклорний твір і коментар не трактовано як фізичні об'єкти, й у правильності такого трактування нас переконує досвід роботи з польовим матеріалом, особливо прозовим, коли науковці часто не можуть чітко встановити межі фольклорного твору в комунікаційному потоці; або ж узагалі вагаються, чи те, що звучить у запису, а ргіогі є твором чи ні (про це вже йшлося вище). Між кожним фольклорним твором (і коментарем) та фіксацією встановлено унікальний зв'язок, який умовно називаємо сурядним.

Так само “паралельно” розташовані в різних площинах і перебувають у сурядному зв'язку архівні об'єкти, що представляють первинну й вторинну (аналітико-синтетичну) інформацію, наприклад: фольклорний твір і його жанрове визначення, коментар і його ініціал (стандартизована назва) (Ілюстрація 24).

Чітка ідентифікація об'єктів архівування за їх типом, укладання структур (особливо ієрархічних) лише з однотипних об'єктів, а отже незмішування в одній структурі об'єктів різних типів, пов'язування різнотипних об'єктів і структур винятково сурядними зв'язками, на наше глибоке переконання, – важлива запорука побудови ефективної архівної конструкції, яка даватиме архіву можливість за потреби інтегрувати нові форми й види

документів та інформації. Особливо актуальна така вимога в умовах електронного архівування, коли технічна межа поміж різними архівними об'єктами (документом, документною інформацією та вторинною інформацією) дещо стирається, оскільки всі вони в архівних базах даних існують у вигляді цифрової інформації. І власне тут виникає загроза змішування, яка в багатьох випадках виявляється кризовою для архівної системи: цілком безперспективним, зокрема, є залучення в ієрархічну структуру організації матеріальних архівних документів якогось аналітичного критерію, наприклад, наукових класифікаційних систем. Із розвитком науки вони можуть зазнавати змін або ж узагалі вийти з ужитку – це означатиме руйнування одного з елементів ієрархічної структури, що загрожує крахом архівної системи загалом.

Розбудовуючи структуру ЕАУФ на основі складних наукових моделей і концепцій, ми намагалися закласти в наш архів максимум можливостей для комплексного електронного депонування та презентації польового фольклорного матеріалу. І це стало однією з концептуальних особливостей ЕАУФ, яка вирізняє його з-поміж численних баз даних нематеріальної культурної спадщини, що функціонують сьогодні в Інтернет-просторі. Фольклорний твір в ЕАУФ (як найбільш шуканий об'єкт у фольклорному архіві) постає перед користувачем не абстрактно й ізольовано – лиш у вигляді словесного (і/чи музичного) тексту, аудіо-і/чи відеозапису, зі стандартним набором метаданих (час і місце запису, «паспорти» респондента й збирача та ін.), але як складова комплексу – збирацького сеансу (і ширше – польового дослідження), в оточенні й у взаємозв'язках з іншими фольклорними явищами й контекстною інформацією, які вдалося зафіксувати збирачеві. Спектр контекстної інформації сягає від площини функціонування фольклорного твору (комунікативна ситуація, виконавське середовище, обрядові й побутові обставини реалізації твору та ін.) до площини наукового дослідження фольклорної традиції (перебіг збирацького сеансу, польового дослідження). У результаті ЕАУФ постає як джерельний комплекс, що не лише пропонує своєму користувачеві сталий набір інформації про якийсь фольклорний твір (у вигляді окремої статичної інтернет-сторінки), але також дає можливість здобувати нову інформацію, самостійно рухаючись наявними зв'язками й контекстами фольклорного твору як архівного документа. Такий формат презентації / доступу до фольклорних явищ в електронному архіві, на нашу думку, сприятиме значно глибшому пізнанню реальної природи функціонування фольклорної традиції.

Водночас доволі складна архівна структура ЕАУФ з численними й різноманітними зв'язками між документами має потенціал стати перспективною базою для розгортання вужчих, спеціалізованих систем презентації і доступу до документів, які можуть спеціалізуватися за об'єктом, тематикою, користувачем, функціоналом тощо. Правильність цієї нашої візії нещодавно підтвердилася досвідом угорських колег: «Угорські архівісти пішли технічним шляхом створення загальної бази даних (Super-database), яка об'єднала всі архівні документи Інституту музикології: аудіовізуальні документи, їх метадані, зв'язки та

ін. [...] Очевидно, що користування такою величезною базою даних є не вельми простою справою, головне через дуже складний шлях доступу до конкретних даних. Відтак, щоб полегшити користувачеві пошук, угорські архівісти, залучаючи технології API (application programming interface), формують спеціалізовані бази даних (і, відповідно, сайти на їх основі) із вужчим пошуковим запитом, які допомагають користувачеві зосереджуватися на конкретному матеріалі» (Вовчак, 2021, с. 225–226).

Описуючи досвід архівного опрацювання польових фольклорних матеріалів у Фольклорному архіві КУФ та Електронному архіві українського фольклору я, з одного боку, прагнув поділитися архівними моделями, які реально працюють з українським фольклорним матеріалом та практикованими у нас

методиками фіксації фольклорної традиції. І буду дуже радий, якщо мій досвід допоможе співробітникам архівних інституцій чи власникам приватних колекцій вирішити назрілі проблеми. З іншого боку, мені дуже хотілося б активізувати дискусію із цієї проблематики серед колег-архівістів задля вироблення уніфікованих, спільних стратегій архівування фольклорних документів. Це створило б у недалекому майбутньому надійну основу для інституалізації фольклорної архівної праці, зокрема завдяки створенню центральної інституції з умовною назвою на зразок «Центральний електронний архів українського фольклору», яка стала б координаційним осередком архівної роботи фольклористів і, на мою думку, суттєво підвищила наші шанси зі збереження документів нематеріальної культурної спадщини українського народу.

Список використаної літератури

- Edmondson, Ray (2016). *Audiovisual Archiving: Philosophy and Principles*. Third Edition [Аудіовізуальне архівування: філософія та принципи. Третє видання]. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. 90 p.
- Schüller, D. (2017). Sammeln – Bewahren – Verbreiten. Traditionelle Anliegen im technischen Umfeld des jungen 21. Jahrhunderts [Збирання – зберігання – поширення: традиційні завдання у технічному контексті початку XXI століття]. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, 66, 3–17. Львів.
- Бріцина, О. (2006). *Українська усна традиційна проза: питання текстології та виконавства*. Київ: ІМФЕ. 400 с.
- Вовчак, А. (2017а). Документування українського фольклору у Львівському університеті імені Івана Франка. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*, 66, 150–194. Львів.
- Вовчак, А. (2017б). Некоторые вопросы электронного архивирования фольклорных полевых материалов. *Tradicija ir Dabartis*, voll. 12, 317–332. Klaipeda.
- Вовчак, А. (2018). Організація електронних фольклорних документів під час польового дослідження. *Актуальні питання Східноєвропейської етномузикології: збірник наукових статей. Вип. 1*. 61–90. Дніпро.
- Вовчак, А. (2021). Проблеми документування фольклору на XII Конференції дослідників народної музики (м. Львів, 23–24 квітня 2021 року). *Етномузика: збірка статей та матеріалів на честь 150-річчя від дня народження Лесі Українки. Число 17*, 218–234. Львів: Галич-Прес.
- Вовчак, А., Довгалюк, І. (2021). Документування фольклорної традиції. Засади організації і проведення польового фольклористичного дослідження, транскрибування й архівування зібраного фольклорного матеріалу: Методичні рекомендації для студентів філологічного факультету (спеціальність 035 – Філологія, спеціалізація 035.09 – Фольклористика). Видання четверте, доповнене [проект]. Львів. 74 с.
- Вовчак, А., Сулим, Р. (2016). Документування українського фольклору у науково-дослідній та навчально-педагогічній діяльності кафедри української фольклористики імені академіка Філарета Колесси ЛНУ імені Івана Франка. *Міфологія і фольклор. Загальноукраїнський науково-освітній журнал*, № 1–2 (20), січень-червень, 117–127. Львів.
- Державний комітет архівів України ДКАУ. Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства (УНДІАСД) (2009). *Фондування документів НАФ. Методичні рекомендації* (Схвалено Нормативно-методичною комісією Держкомархіву України від 22 грудня 2009 р., протокол № 5). Київ. 39 с.
- Кузьменко, О. (2013). Соціально-побутові пісні в едиційній та дослідницькій практиці Філарета Колесси. *Родина Колесів – спадкоємність науково-мистецьких традицій (з нагоди 140-річчя від дня народження академіка Філарета Колесси): Збірник наукових праць та матеріалів (Серія «Українська філологія: школи, постаті, проблеми»)*, Вип. 13, 111–164. Львів.
- Луканюк, Б. (Упоряд.). (1995). *Музично-етнографічна практика: Методичні рекомендації для теоретико-композиторського факультету*. Київ. 22 с.
- Папакін, Г. В. (Пер.). (2001). *Загальний міжнародний стандарт архівного описування ISAD(G). Схвалено Комітетом з дескриптивних стандартів, Стокгольм, Швеція, 19–22 вересня 1999 року. Друге видання (українська версія)*. Київ: Державний комітет архівів України. Український державний науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства. 47 с.

References

- Britsyna, OI. (2006). *Ukrainska usna tradytsiina proza: pytannia tekstolohii ta vykonavstva [Ukrainian Oral Traditional Prose: Issues of Textology and Performance]*. Kyiv: IMFE. [in Ukrainian].
- Derzhavnyi komitet arkhiviv Ukrainy DKAU. Ukrainyski naukovo-doslidnyi instytut arkhivnoi spravy ta dokumentoznavstva (UNDIASD) [State Committee of Archives of Ukraine DCAU. Ukrainian Research Institute of Archives and Document Studies (UNDIASD)] (2009). *Fonduvannia dokumentiv NAF. Metodichni rekomendatsii* (Skhvaleno Normatyvno-metodychnoiu komisiiu Derzhkomarkhivu Ukrainy vid 22 hrudnia 2009 r., protokol № 5) [Funding of NAF Documents. Guidelines (Approved by the Normative and Methodological Commission of the State Committee of Archives of Ukraine on December 22, 2009, protocol No. 5)]. Kyiv. [in Ukrainian].
- Edmondson, Ray (2016). *Audiovisual Archiving: Philosophy and Principles*. Third Edition. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. 90 p. [in English].

- Kuzmenko, O. (2013). Sotsialno-pobutovi pisni v edytsiinii ta doslidnytskii praktytsi Filareta Kolessy [Social and Household Songs in the Publishing and Research Practice of Filaret Kolessa]. *Rodyna Kolessiv – spadkoiemnist naukovo-mystetskykh tradytsii (z nahody 140-richchia vid dnia narodzhennia akademika Filareta Kolessy): Zbirnyk naukovykh prats ta materialiv (Seriia «Ukrainska filolohiia: shkoly, postati, problemy»)* [The Koless Family – the Continuity of Scientific and Artistic Traditions (on the Occasion of the 140th Anniversary of the Birth of Academician Filaret Kolessa): Collection of Scientific Works and Materials (Series «Ukrainian Philology: Schools, Figures, Problems»)]. *Iss. 13*, 111–164. Lviv. [in Ukrainian].
- Lukaniuk, B. (Ed.). (1995). *Muzychno-etnografichna praktyka: Metodychni rekomendatsii dlia teoretyko-kompozytorskoho fakultetu* [Musical and Ethnographic Practice: Methodological Recommendations for the Theoretical and Compositional Faculty]. Kyiv. [in Ukrainian].
- Papakin, H. V. (Trans.). (2001). *Zahalnyi mizhnarodnyi standart arkhivnoho opysuvannia ISAD(G). Skhvaleno Komitetom z deskryptyvykh standartiv, Stockholm, Shvetsiia, 19–22 veresnia 1999 roku. Druhe vydannia (ukrainska versiiia)* [General International Standard for Archival Description ISAD(G). Approved by the Descriptive Standards Committee, Stockholm, Sweden, September 19–22, 1999. Second Edition (Ukrainian version)]. Kyiv. [in Ukrainian].
- Schüller, D. (2017). Sammeln – Bewahren – Verbreiten. Traditionelle Anliegen im technischen Umfeld des jungen 21. Jahrhunderts [Collect – Preserve – Disseminate. Traditional Concerns in the Technical Environment of the Young 21st Century]. *Visnyk Lvivskoho universytetu [The Bulletin of Lviv University]*. *Iss. 66*, 3–17. Lviv. [in Ukrainian].
- Vovchak, A. (2017a). Dokumentuvannia ukrainskoho folkloru u Lvivskomu universyteti imeni Ivana Franka [Documentation of Ukrainian Folklore at the Ivan Franko University of Lviv]. *Visnyk Lvivskoho universytetu [The Bulletin of Lviv University]*. *Iss. 66*, 150–194. Lviv. [in Ukrainian].
- Vovchak, A. (2017b). Nekotorye voprosy elektronnoho arhivirovaniia folklornykh polevykh materialov [Some Issues of Electronic Archiving of Folklore and Field Materials]. *Tradycja i Dabartis. [Tradition & Contemporarity]*. *Iss. 12*, 317–332. Klaipeda. [in Russian].
- Vovchak, A. (2018). Orhanizatsiia elektronnykh folklornykh dokumentiv pid chas polovoho doslidzhennia [Organization of Electronic Folklore Documents During Field Research]. *Aktualni pytannia Skhidnoevropeiskoi etnomuzykologii: zbirnyk naukovykh statei [Current Issues of East European Ethnomusicology: a Collection of Scientific Articles]*. *Vol. 1*, 61–90. Dnipro. [in Ukrainian].
- Vovchak, A. (2021). Problemy dokumentuvannia folkloru na XII Konferentsii doslidnykiv narodnoi muzyky (Lviv, 23–24 kvitnia 2021 roku) [Problems of Documenting Folklore at the 12th Conference of Folk Music Researchers (Lviv, April 23–24, 2021)]. *Etnomuzyka [Ethnomusic]*. *Iss. 17*, 218–234. Lviv. [in Ukrainian].
- Vovchak, A., Dovhaliuk, I. (2021). *Dokumentuvannia folklornoi tradytsii. Zasady orhanizatsii i provedennia poliovoho folklorystychnoho doslidzhennia, transkrybuвання y arkhivuvannia zibranoho folklornoho materialu: Metodychni rekomendatsii dlia studentiv filolohichnoho fakultetu (spetsialnist 035 – Filolohiia, spetsializatsiia 035.09 – Folklorystyka). Vydannia chetverte, dopovnene [projekt]* [Documenting Folklore Tradition. Principles of Organizing and Conducting Folkloristic Field Research, Transcribing and Archiving Collected Folklore Material: Methodological Recommendations for Students of the Faculty of Philology (Specialty 035 – Philology, Specialization 035.09 – Folkloristics). Fourth Edition, Supplemented [draft]]. Lviv. [in Ukrainian].
- Vovchak, A., Sulym, R. (2016). Dokumentuvannia ukrainskoho folkloru u naukovo-doslidnii ta navchalno-pedahohichnii diialnosti kafedry ukrainskoi folklorystyky imeni akademika Filareta Kolessy LNU imeni Ivana Franka [Documenting Ukrainian Folklore in the Research and Educational and Pedagogical Activities of the Department of Ukrainian Folklore Named After Academician Filaret Kolessa of the Ivan Franko National University]. *Mifolohiia i folklor. Zahalnoukrainskyi naukovo-osvitnii zhurnal [Mythology and folklore. All-Ukrainian Scientific and Educational Journal]*, No 1–2 (20), January-June. 117–127. Lviv. [in Ukrainian].

Ілюстрації

Ілюстрація 1. Умовна схема постановня фольклорного польового матеріалу.

1) «на початку» кожної фольклорної фіксації як процесу і документа стоїть польове дослідження фольклорної традиції;	польове дослідження
2) під час польового дослідження збирач чи збирацька група виконують пошуково-збирацьку роботу;	збирач / збирацька група
3) пошуково-збирацька робота реалізується шляхом проведення збирацьких сеансів ;	збирацький сеанс
4) під час збирацького сеансу збирач за допомогою різноманітних технічних засобів виконує фіксацію фольклорної традиції (Вовчак, 2017б, с. 323)	фіксація (аудіо-, відео-, фото-, текстова фіксація)
5) і фіксує фольклорні явища (фольклорні твори та їх численні контексти: комунікативний, виконавський, побутовий, обрядовий, загальнокультурний та ін.)	фольклорне явище (фольклорний твір, фольклорно-етнографічний коментар ¹)

Ілюстрація 2. Модель організації архівних документів за фондовою системою.

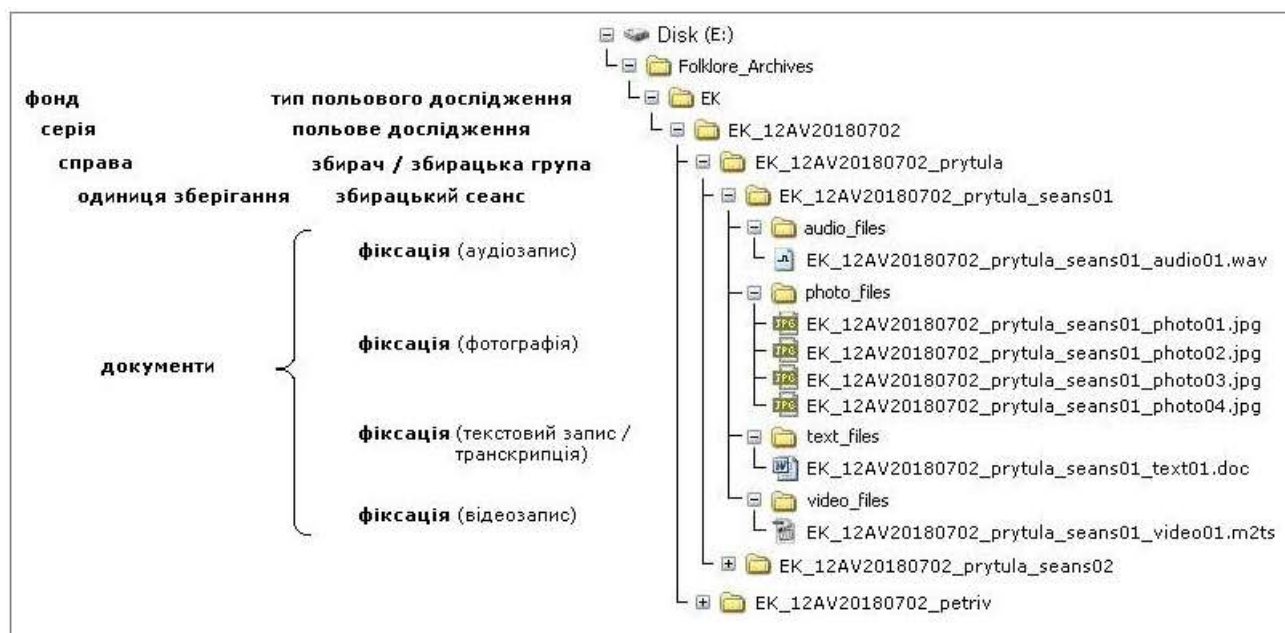

Ілюстрація 3. Загальна структура архівних фондів Фольклорного архіву КУФ.

Структурний рівень архіву	Елемент схеми постановня фольклорного матеріалу	Зміст архівних документів
Фонд – найвищий структурний рівень архіву	тип польового дослідження	– сукупність архівних документів, сформована з фольклорних фіксацій, виконаних під час <i>фольклористичних польових досліджень визначеного типу</i> (за формою проведення, статусом учасників й організаторів тощо: наприклад, студентські фольклористичні практики експедиційного типу; студентські фольклористичні практики стаціонарного типу за місцем проживання).
Серія – структурна одиниця фонду	польове дослідження	– сукупність архівних документів, сформована з фольклорних фіксацій, виконаних у межах одного <i>фольклористичного польового дослідження</i> (наприклад, студентської фольклористичної практики) зусиллями усіх його учасників (наприклад, скерованих на практику в офіційному порядку студентів академічної групи і викладачів-керівників практики, а також волонтерів).
Справа – структурна одиниця серії	збирач / збирацька група	– сукупність архівних документів, сформована з фольклорних фіксацій, виконаних у межах одного фольклористичного польового дослідження зусиллями одного <i>збирача чи збирацької групи</i> .
Одиниця зберігання – структурна одиниця справи	збирацький сеанс	– сукупність архівних документів, сформована з фольклорних фіксацій, виконаних у межах одного фольклористичного польового дослідження зусиллями одного збирача чи збирацької групи під час одного <i>збирацького сеансу</i> (який характеризують як одноразове явище, що відбулося в означеному місці і в означений час). Одиниця зберігання архівних документів – збирацький сеанс – є базовою одиницею організації, систематизації та обліку архівних документів у Фольклорному архіві КУФ.
Документ – найменша неподільна смислова архівна одиниця	фіксація	– окрема <i>фіксація</i> збирацького сеансу, виконана за допомогою визначеного технічного засобу (фіксація звуку – аудіозапис; фіксація рухомих зображень – відеозапис; фіксація статичних зображень – фотографія) чи якимось іншим способом (запис словесного чи музичного тексту за допомогою літер і нот від руки).

¹ Терміном «коментарі» у збирацькій та архівній практиці Кафедри української фольклористики і Фольклорного архіву КУФ позначасмо різносторонню контекстну інформацію (найчастіше описи обрядів, звичаїв, вірувань, ігор та ін.), яка постає у процесі комплексної фіксації фольклору під час збирацького сеансу. Зважаючи на фактографічну цінність такої інформації (особливо для розуміння природи функціонування фольклорної традиції), її трактуємо поряд із фольклорними творами як окремі інформаційні одиниці збирацького сеансу.

Ілюстрація 4. Модель архівної організації польових фольклорних матеріалів (перша і друга колонки зліва), фрагмент структури електронних архівних фондів Фольклорного архіву КУФ (колонка справа).

Ілюстрація 5. Сторінка текстової транскрипції збирацького сеансу з виокремленими інформаційними одиницями сеансу (етнографічним коментарем і фольклорними творами).

ФА КУФ. – Фонд ЕК. – Серія ЕК_12AV20130701. – Справа ЕК_12AV20130701_boyko. – Одиниця зберігання ЕК_12AV20130701_boyko_seans01. – Документ ЕК_12AV20130701_boyko_seans01_text01

1. [Весілля]/02:10/1,2/коментар/

Збирач-1): [далі подано З-1)..:] Може розповісте нам, як то колись весілля святкували? От з чого починалося, що робили, як то було?

Респондент-1): [далі подано Р-1)..:] Та як було, починали, файно, музика грала.

З-1): А коли весілля колись святкували? В які дні тижня?

Р-2): Вівторок, четвер.

Р-1): В суботу рідко, бо казали, що то той ...?.. тиждень.

Р-2): В суботу рідко: в четвер, в вівторок, в неділю.

З-1): І з чого починалося?

Р-2): Та йшли по барвінок, на самий перед йшли по барвінок, різали барвінок, тоді прийшли, сідали за стіл.

З-1): А хто йшов різати барвінок?

Р-1): Жінка.

Р-2): То йшов староста, і йшли друзби, і йшов молодий, ну там якась близька родина. То мали різати барвінок до обіда, до другої години.

З-2): А чому так до дванадцятої години?

Р-1): То як ся хто, й до першої можна було. Благословили.

Р-2): Щоб благословення було до обіда. Щоби не було після обіда.

З-1): А як то благословили?

Р-2): Ну йшли, сідали там за стіл, і кликали батька та й матір.

2. Тату, тату, і ви, мамо, просимо вас, поблагословіть молодих іти барвінок різати/04:56/2/благословити/весільне благословення/

І там староста ставав і казав: “Тату, тату, і ви, мамо, просимо вас, поблагословіть молодих іти барвінок різати”. І батько казав: “Най їх Бог благословить, і ми благословимо”. І хто там був, так всі говорили.

Р-2): Музика заграла і тоді пішли різати барвінок. З музиками йшли: скрипка, бубен, цимбали, хтось мав сопілку.

Р-1): І цимбали, і скрипка.

3. Підеме по барвінок, будеме вити вінок/05:26/1,2/ладкають/весільна ладканка/

- 1. Підеме по барвінок, 2
Будеме вити вінок.
- 2. Своїому дитятойку 2
Й на любе вінчанійко.
- 3. На любе вінчанійко, 2
На довге мешканійко.

Ілюстрація 6. Стрічка головного меню на інтернет-сторінці ЕАУФ (<https://folklore-archive.org.ua/>).

ЕЛЕКТРОННИЙ АРХІВ українського фольклору

про проект контакти

ПОЛЬОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ СЕАНСИ ТВОРИ РЕСПОНДЕНТИ ІНШЕ РОЗШИРЕНИЙ ПОШУК

ЕЛЕКТРОННИЙ АРХІВ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ

«Електронний архів українського фольклору» – це спеціалізована інтернет-сторінка для електронного розміщення і представлення фольклорних матеріалів із метою їх фахового дослідження та культурно-просвітницького використання.

Інтернет-сторінку розроблено у рамках комплексного науково-дослідного проекту з проблем документування фольклору, націленого на створення сучасного інструментарію для різносторонньої презентації фольклорної традиції українського народу. Проект реалізує Лабораторія фольклористичних досліджень у співпраці з Кафедрою української фольклористики імені академіка Філарета Колесси Львівського національного університету імені Івана Франка за фінансової підтримки Міністерства освіти і науки України (науково-дослідний проект РФ-112ф).

Статистика

- Польових досліджень: 6
- Сеансів: 69
- Творів: 2776
- Респондентів: 151

Нові надходження

Польове дослідження: Західне Полісся – 2010 (Рівне – Дубовиця)

Ілюстрація 7. Сторінка списку польових досліджень – «Польові дослідження» (<https://folklore-archive.org.ua/expeditions>), фрагмент.

головна → польові дослідження

ПОЛЬОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Загалом 6 польових досліджень

ЕК_12AV20080701

Назва: Бойківщина – 2008 (Львів – Турка – Лімна)
 Тип: Студентська фольклористична експедиційна практика
 Дата проведення: 01-13.07.2008

ЛЕК_12AV20151011_vovczak

Назва: Повстанський фольклор – 2015 (Львів – Кам'янка-Бузька – Запитів)
 Тип: Тематична фольклористична експедиція
 Дата проведення: 11.10-06.12.2015

ОЕК_AV_20100418vovczak

Назва: Риндзювання – 2010 (Львів – Яворів – Бунів)
 Тип: Тематична фольклористична експедиція
 Дата проведення: 18.04.2010

Фільтрування за

ТИПОМ
ДАТОЮ ПРОВЕДЕННЯ

Швидкий пошук

введіть текст

- Архівний шифр
- Назва

Розширений пошук →

Ілюстрація 8. Індивідуальна сторінка польового дослідження «Бойківщина – 2008 (Львів – Турка – Лімна)»
(<https://folklore-archive.org.ua/expedition/1/>), фрагмент.

головна → польові дослідження → польове дослідження «Бойківщина – 2008 (Львів – Турка – Лімна)»

ПОЛЬОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ «БОЙКІВЩИНА – 2008 (ЛЬВІВ – ТУРКА – ЛІМНА)»

населені пункти перелік сеансів

Архівний шифр	EK_12AV20080701
Назва	Бойківщина – 2008 (Львів – Турка – Лімна)
Тип	Студентська фольклористична експедиційна практика
Дата початку	01.07.2008
Дата закінчення	13.07.2008
Країна	Україна
Керівник(и)	доц. Андрій Вовчак, доц. Ірина Довгалюк
Інституція/особа організатор	Кафедра української фольклористики імені академіка Філарета Колесси, Львівський національний університет імені Івана Франка

Населені пункти (9)

▲ догори

- ▢ Львівська область
 - ▢ Турківський район
 - ▢ Боберківська сільрада
 - с. Боберка
 - ▢ Вовченська сільрада
 - с. Вовче
 - ▢ Лімнянська сільрада
 - ▢ Присліпська сільрада
 - ▢ Хащівська сільрада
 - ▢ Шум'яцька сільрада

Перелік сеансів (54)

▲ догори

- EK_12AV20080701_lilia_seans03 (02.07.2008) – с. Хащів, Хащівська сільрада, Турківський район, Львівська область
- EK_12AV20080701_lilia_seans04 (03.07.2008) – с. Жукотин, Лімнянська сільрада, Турківський район, Львівська область
- EK_12AV20080701_lilia_seans05 (03.07.2008) – с. Жукотин, Лімнянська сільрада, Турківський район, Львівська область
- EK_12AV20080701_lilia_seans06 (03.07.2008) – с. Жукотин, Лімнянська сільрада, Турківський район, Львівська область

Ілюстрація 9. Сторінка списку збирацьких сеансів – «Сеанси»
(<https://folklore-archive.org.ua/sessions>), фрагмент.

головна → сеанси

СЕАНСИ

Загалом 69 сеансів

- EK_12AV20080701_lilia_seans03**
Дата проведення: 02.07.2008
Місце проведення: с. Хащів, Хащівська сільрада, Турківський район, Львівська область
- EK_12AV20080701_lilia_seans04**
Дата проведення: 03.07.2008
Місце проведення: с. Жукотин, Лімнянська сільрада, Турківський район, Львівська область
- EK_12AV20080701_lilia_seans05**
Дата проведення: 03.07.2008
Місце проведення: с. Жукотин, Лімнянська сільрада, Турківський район, Львівська область

Фільтрування за

ДАТОЮ ПРОВЕДЕННЯ
МІСЦЕМ ПРОВЕДЕННЯ

Швидкий пошук

введіть текст

- Архівний шифр
- Місце проведення

Розширений пошук →

Ілюстрація 10. Індивідуальна сторінка збирацького сеансу
(<https://folklore-archive.org.ua/session/1/>), фрагмент № 1.

головна → сеанси → **сеанс**

СЕАНС

ЗМІСТ **ТЕКСТ**

Архівний шифр	EK_12AV20080701_lilia_seans03
Польове дослідження	EK_12AV20080701 (2008)
Дата/час початку	02.07.2008 18:15
Дата/час закінчення	02.07.2008 19:10
Свято/будень	будень
Місце проведення	с. Хащів, Хащівська сільрада, Турківський район, Львівська область
Місцева (давня) назва населеного пункту	–
Назва частини населеного пункту	–
Характер і умови проведення	імпровізований, надворі, під час дозвілля
Контекст запису	штучний
Присутні слухачі	–
Інституція/особа походження запису	Кафедра української фольклористики імені академіка Філарета Колесси, Львівський національний університет імені Івана Франка
Інституція/особа зберігання запису	Фольклорний архів Кафедри української фольклористики імені академіка Філарета Колесси, Львівський національний університет імені Івана Франка
Респондент	Р–1) Тирчанин Катерина Іванівна, 1935 р.н.
Збирачі	З–1) Вовчак Андрій, З–2) Довгалюк Ірина, З–3) Кльок Юлія, З–4) Винницька Лілія
Транскриптор	Т–1) Винницька Лілія

Ілюстрація 11. Індивідуальна сторінка збирацького сеансу
(<https://folklore-archive.org.ua/session/1/>), фрагмент № 2.

folklore-archive.org.ua/session/1/

Зміст (50 записів, творів – 24, коментарів – 26)

▲ догори

1. **Питро файний хлопець, він ся файно сміє**
 Обставина виконання: весілля – застілля
 Уснословесний жанр: весільна пісня, ладканка, приспівка
2. **Бо, дівко, йдеш за Петра, то ся добре маєш**
 Обставина виконання: весілля – застілля
 Уснословесний жанр: весільна пісня, ладканка, приспівка
3. **[Весілля]**
4. **Файний борш, файний борш, в нім ся гусь варила**
 Обставина виконання: весілля – застілля
 Уснословесний жанр: весільна пісня, ладканка, приспівка
5. **[Весілля]**
6. **Кухарка ся замастила, а староста впився**
 Обставина виконання: весілля – застілля
 Уснословесний жанр: весільна пісня, ладканка, приспівка
7. **[Весілля]**
8. **Ой староста падав з моста, аж ся портки дерли**
 Обставина виконання: весілля – застілля
 Уснословесний жанр: весільна пісня, ладканка, приспівка
9. **Ой старосто молодийкий, людина побожна**
 Обставина виконання: весілля – застілля
 Уснословесний жанр: весільна пісня, ладканка, приспівка

Ілюстрація 12. Індивідуальна сторінка збирацького сеансу (https://folklore-archive.org.ua/session/1/), фрагмент № 3.

14:14 57%

Сеанс | Електронний архів у... X

folklore-archive.org.ua/session/1/ ☆ ↓ ① ⋮

Текст догори

1.

1. Питро файний хлопець, він ся файно сміє,
Горілочку ни п'є, курити ни вміє.
2. Питро файний хлопець, він про усьо дбає,
Має дигу, молотарку, ще й косарку має.
3. Питро файний хлопець, високо ся носи,
Не бде Іру бити, хоба поторносит.
4. Не бде Іру бити, не буде, не буде,
Єдно подарує, а друге забуде.
5. В Іри хата в квітах надовкола,
Вна прийшла до милого – в милого, як школа. [1]
6. Ой бо в Іри хата в квітах довокола,
То вна прийшла до милого – в милого, як школа.
7. Бо в Іри хата близько коло води,
То ся зійшли два свати, оба бжоловоди.

Примітки:
[1] Респондент-1): То троха поплутала. Збирач-1): То нічого, можете ще раз заспівати.

2.

1. Бо, дівко, йдеш за Петра, то ся добре маєш,
Будеш їсти, будеш пити, як си вижиб्राєш.

3.

З-1): То ви коли співаєте такі співанки?
Р-1): Як сидять за столом молоді. То вже як вечир.
З-1): То вже як молодий приїхав по молоду?
Р-1): Так, та, та. Тогди вже таке співат.
З-1): Може, знаєте, шо співали до страв, як страви давалися?

4.

1. Файний борш, файний борш, в нім ся гусь варила,
А ми борщик з'їли, гусь буде ходила.
2. Файний борш, файний борш, хуба треба соли,
Коли'сти се м'ясо з'їли, а борщ дайте псові.

5.

З-1): А до каші? До капусти? Колись були такі страви на весіллі.
Р-1): Та знаєте, то на весіллю йде раз, два. А ше котра заспіват, то йде на ходу.
З-1): А шось кухарці чи музикантам співали?

Ілюстрація 13. Інформаційний (паспортний) бланк збирацького сеансу (фрагмент № 1).

ФА КУФ. – Фонд ЕК. – Серія ЕК_12AV20130701. – Справа ЕК_12AV20130701_boyko. – Одиниця зберігання ЕК_12AV20130701_boyko_seans01. – Документ ЕК_12AV20130701_boyko_seans01_text01

Фольклорний архів

Кафедри української фольклористики імені академіка Філарета Колесси (ФА КУФ)

Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, ауд. 345, 79000 м. Львів, Україна
тел.: 0322 239 47 20, e-mail: folklorelaboratory@gmail.com

ЗБИРАЦЬКИЙ СЕАНС

01. Назва польового дослідження:	Бойківщина – 2013 (Львів – Старий Самбір – Головецько)
02. Шифр польового дослідження:	ЕК_12AV20130701
03. Тип польового дослідження:	студентська фольклористична експедиційна практика (академгрупа ФЛу-11)
04. Термін польового дослідження:	1–21 липня 2013 року
05. Керівник(и) польового дослідження:	доц. Андрій Вовчак, доц. Ірина Довгалюк
11. Архівний шифр сеансу	ЕК_12AV20130701_boyko_seans01
12. Дата сеансу:	3 липня 2013 року
13. День тижня:	середа
14. Свято / будень:	будень
15. Час початку сеансу:	12 год. 05 хв.
16. Час кінця сеансу:	15 год. 30 хв.
17. Місце проведення сеансу: тип і назва населеного пункту:	село Головецько
18. Місцева (давня) назва населеного пункту:	–
19. Назва частини населеного пункту:	–
20. Сільрада / міськрада / ОТГ:	Головецько
21. Район:	Старий Самбір
22. Область:	Львів
23. Країна:	Україна
24. Характер і умови проведення сеансу; контекст запису:	сеанс імпровізований, відбувався у приміщенні (у хаті респондентки № 2); контекст запису – штучний
25. Присутні слухачі:	онуки респондентки, непостійно
Аудіофіксація:	
31. Апарат аудіозапису (марка, рік):	цифровий диктофон Olympus WS-450SM, 2010 р. в.
Мікрофон (зовнішній/вбудований, рік):	внутрішній
Носій аудіозапису (тип, рік):	вбудована флеш-пам'ять
Живлення (автономне/мережа):	автономне
32. Якість аудіозапису:	добра
33. Архівний шифр аудіозапису:	ЕК_12AV20130701_boyko_seans01_audio01.wma
34. Формат аудіозапису:	цифровий
Відеофіксація:	
35. Апарат відеозапису (марка, рік):	–
36. Архівний шифр відеозапису:	–
37. Формат відеозапису:	–

Ілюстрація 14. Інформаційний (паспортний) бланк збирацького сеансу (фрагмент № 2).

ФА КУФ. – Фонд ЕК. – Серія ЕК_12AV20130701. – Справа ЕК_12AV20130701_boyko. – Одиниця зберігання ЕК_12AV20130701_boyko_seans01. – Документ ЕК_12AV20130701_boyko_seans01_text01

Фотофіксація:	
38. Апарат фотофіксації (марка, рік):	цифрова фотокамера Olympus SP-510UZ, 2006 р. в.
39. Архівний шифр фото:	ЕК_12AV20130701_boyko_seans01_photo01-04.jpg
40. Формат фото:	цифровий

41. Дані про респондента (респондентів):							
№	Ім'я, по батькові, прізвище (дівоче; вуличне прізвисько)	Р. н.	Місце народження	Соціальне походження	Освіта	Рід занять, фах	Музичний інструмент
1.	Марія Миколаївна Зинич (дівоче – Чижик)	1938	село Головецько, Старосамбірський район, Львівська область	з селян	7 класів	в колгоспі	–
2.	Ганна Федорівна Голотяк (вуличне – Дубільова)	1931	село Головецько, Старосамбірський район, Львівська область	з селян	3 класи	в колгоспі	–

51. Зафіксований репертуар респондента (респондентів):	
№ / назва одиниці / хронометраж / виконавці / жанр твору: народне / наукове визначення	
[Список одиниць сеансу формується автоматично за заголовками одиниць за допомогою програмної функції "поле" (вставка – поле – код поля ТОС – формувати заголовки за стилем 01_seans_zaholovok_odynuci). – Операцію виконує архівіст].	

1. [Весілля]/02:10/1,2/коментар/.....	3
2. Тату, тату, і ви, мамо, просимо вас, поблагословіть молодих іти барвінок різати/04:56/2/ благословити/весільне благословення/.....	4
3. Підемо по барвінок, будемо вити вінок/05:26/1,2/ладкають/весільна ладканка/.....	4
4. Де ж тотя городниця, що город городила?/07:42/1,2/ладкають/весільна ладканка/.....	5
5. Вийся, віночку, глатко/08:50/1,2/ладкають/весільна ладканка/.....	5
6. Благослови, татунику, щасливи вісілляйко/09:34/1,2/ладкають/весільна ладканка/.....	6
7. Благослови, матіночко, щасливи вісілляйко/09:53/1,2/ладкають/весільна ладканка/.....	6
8. Сійти пшиничку, сійти/12:16/1,2/ладкають/весільна ладканка/.....	6
9. Ютко, матінко, ютко, вправляй нас хутко/12:41/1,2/ладкають/весільна ладканка/.....	6
10. Перед нас положено/15:06/1,2/ладкають/весільна ладканка/.....	7
11. Не встрахай нам ся, сватку/15:45/1,2/ладкають/весільна ладканка/.....	8
12. Кухарка си загоріла, а староста впився/17:05/2/–/весільна приспівка/.....	8
13. Та бо чие весілляйко? Й пана молодого/18:55/2/коломийка/весільна приспівка/.....	8
14. Чия то дівчиночка, й ци ни мого вуйка?/19:09/2/коломийка/весільна приспівка/.....	9
15. Поспівайми си нині, бо'зь ми при родині/19:35/1,2/ладкають/весільна ладканка/.....	9
16. Втелилася Крася, бо заправлена каша/21:14/1,2/ладкали, чи каша заправлена/весільна ладканка/.....	9
17. Чи я тобі, моя мамо, бульбу не копала/24:11/2/–/весільна приспівка/.....	10
18. Вже би'м біла іхала, вже би'м біла йшла/25:50/2/–/весільна пісня/.....	10
19. Ой віддаєш, мамцю моя, наймолодшу дівку/28:12/2/–/весільна приспівка/.....	11
20. А дай же ми, моя мамцю, й корову з тилятьом/28:47/2/–/весільна приспівка/.....	11
21. Ломи, нивісто, клинці, щоб'ис родила хлопці/29:30/1,2/ладкають/весільна ладканка/.....	11
22. Сій, зятю, на вороті/31:36/1,2/ладкають/весільна ладканка/.....	12
23. Вийди, вийди, Кострубата/33:19/1,2/ладкають/весільна ладканка/.....	12

Ілюстрація 15. Інформаційний (паспортний) бланк збирацького сеансу (фрагмент № 3).

ФА КУФ. – Фонд ЕК. – Серія ЕК_12AV20130701. – Справа ЕК_12AV20130701_boyko. – Одиниця зберігання ЕК_12AV20130701_boyko_seans01. – Документ ЕК_12AV20130701_boyko_seans01_text01

25. Не встрахай нам ся, сватку/35:12/1,2/ладкають/весільна ладканка/	12
26. Перед нас положено/37:45/1,2/ладкають/весільна ладканка/	13
27. Нема нашої свахи/38:30/1,2/ладкають/весільна ладканка/	13
28. Ой як тяжко горі водов камінець котити/40:41/2/-/весільна приспівка/	13

61. Важливі біографічні дані про респондента (респондентів):

Респондентка № 2 під час війни втратила батька, її виховувала лише мати.
Про свою освіту респондентка № 2 сказала: “Я хоба за Польщі кінчила другий клас і то пішла до школи, ше не мій час був, я мала хоба семий рік. Пішла в школу, война, село спалили, все згоріло. Там пішла в село сусідське, там була корчма. Таку собі школу зробили з тої корчми. Третій клас – і так закінчилось, а потом батька си вбили, а брат си лишив та й ми пустили брата вчити, а я все так”.

62. Характеристика особистості респондента (респондентів):

Респондентки попри свій вік мають добрий фізичний стан, рухливі, мають хорошу музичну пам'ять, розмовляють місцевою говіркою, доброзичливі у ставленні до збирачів, привітні.
Респондентка № 1 емоційна, має холеричний характер; розповідала дуже емоційно.
Респондентка № 2 спокійна та врівноважена жінка.

63. Виконавсько-музична діяльність респондента (респондентів):

Респондентка № 2 добре веде мелодію, співає чисто, ладкає впевнено. Має добру пам'ять, знає дуже багато фольклорних текстів і легко ними оперує. За словами респондентки, її часто запрошували співати на весіллях.

64. Виконавсько-музичні традиції родини респондента (респондентів):

Респондентки навчилися співати від матерів.

71. Загальні відомості про культурне середовище, оточення респондента (респондентів):

Сьогодні у селі є школа. Клуб провадить досить активну культурно-просвітницьку діяльність, періодично готує концертну програму для “Бойківських фестин”, що проводяться в Турківському районі.

81. Дані про збирача (збирачів):

№	Ім'я, прізвище	Освіта	Фах, професія	Збирацький стаж	Функція у сеансі
1.	Ірина Бойко	студент	фольклорист	перша експедиція	опитувач, аудіотехнік
2.	Марія Комар	студент	фольклорист	перша експедиція	протоколіст
3.	Оксана Кметь	студент	фольклорист	перша експедиція	фототехнік

91. Транскриптор текстів / мелодій:

Ірина Бойко

92. Дата заповнення, укладач сеансу:

4.10.2013 року

Ірина Бойко

93. Дата прийняття сеансу в архів, архівіст:

20.11.2013 року

Андрій Вовчак

94. Перевірка сеансу:

11.02.2014 року

Марія Папіш

1. [Весілля]/02:10/1,2/коментар/

Збирач-1): [далі подано З-1):.] Може розповісте нам, як то колись весілля святкували? От з чого починалося, що робили, як то було?

Респондент-1): [далі подано Р-1):.] Та як було, начинали, файно, музика грала.

З-1): А коли весілля колись святкували? В які дні тижня?

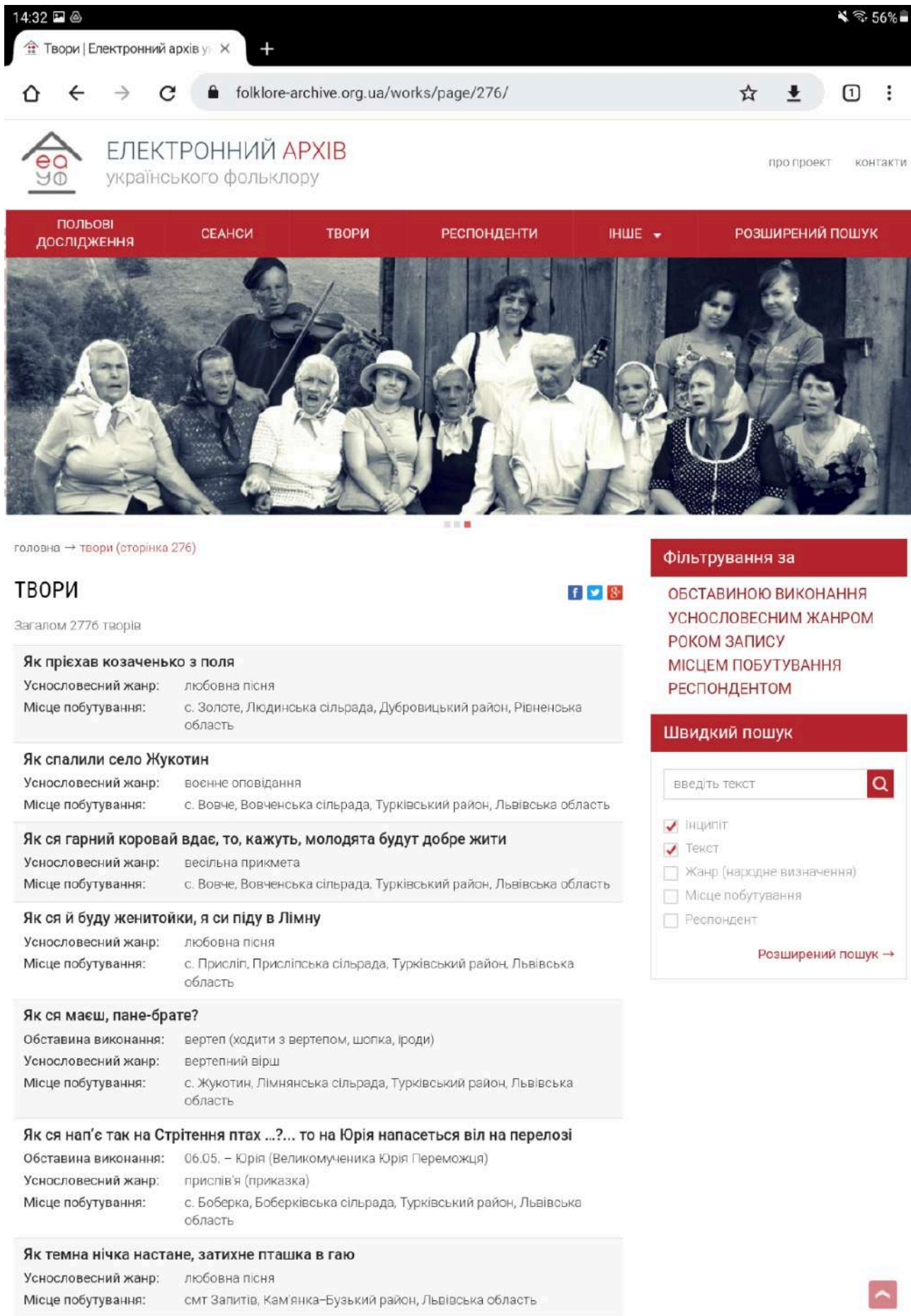
Р-2): Вівторок, четвер.

Р-1): В суботу рідко, бо казали, що то той ...?.. тиждень.

Р-2): В суботу рідко: в четвер, в вівторок, в неділю.

З-1): І з чого починалося?

Ілюстрація 16. Сторінка списку фольклорних творів – «Твори»
(https://folklore-archive.org.ua/works), фрагмент.

14:32 56%

Твори | Електронний архів українського фольклору

folklore-archive.org.ua/works/page/276/

ЕЛЕКТРОННИЙ АРХІВ
українського фольклору

про проект контакти

ПОЛЬОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ СЕАНСИ ТВОРИ РЕСПОНДЕНТИ ІНШЕ РОЗШИРЕНИЙ ПОШУК

головна → твори (сторінка 276)

ТВОРИ

Загалом 2776 творів

Як приїхав козаченко з поля
Уснословесний жанр: любовна пісня
Місце побутування: с. Золоте, Лjudинська сільрада, Дубровицький район, Рівненська область

Як спалили село Жукотин
Уснословесний жанр: воєнне оповідання
Місце побутування: с. Вовче, Вовченська сільрада, Турківський район, Львівська область

Як ся гарний коровай вдає, то, кажуть, молодята будут добре жити
Уснословесний жанр: весільна прикмета
Місце побутування: с. Вовче, Вовченська сільрада, Турківський район, Львівська область

Як ся й буду женитойки, я си піду в Лімну
Уснословесний жанр: любовна пісня
Місце побутування: с. Присліп, Присліпська сільрада, Турківський район, Львівська область

Як ся маєш, пане-брате?
Обставина виконання: вертеп (ходить з вертепом, шопка, іроди)
Уснословесний жанр: вертепний вірш
Місце побутування: с. Жукотин, Лімнянська сільрада, Турківський район, Львівська область

Як ся нап'є так на Стрітєння птах ...?... то на Юрія напасеться віл на перелозі
Обставина виконання: 06.05. – Юрія (Великомученика Юрія Переможця)
Уснословесний жанр: прислів'я (приказка)
Місце побутування: с. Боберка, Боберківська сільрада, Турківський район, Львівська область

Як темна нічка настане, затихне пташка в гаю
Уснословесний жанр: любовна пісня
Місце побутування: смт Запитів, Кам'янка-Бузький район, Львівська область

Фільтрування за
ОБСТАВИНОЮ ВИКОНАННЯ
УСНОСЛОВЕСНИМ ЖАНРОМ
РОКОМ ЗАПИСУ
МІСЦЕМ ПОБУТУВАННЯ
РЕСПОНДЕНТОМ

Швидкий пошук
введіть текст

Інципіт
 Текст
 Жанр (народне визначення)
 Місце побутування
 Респондент

Розширений пошук →

Ілюстрація 17. Індивідуальна сторінка фольклорного твору
(див., наприклад, <https://folklore-archive.org.ua/work/15/>), фрагмент № 1.

головна → твори → твір «Іхав козак з України та й зблудив з дороги»

ТВІР «ІХАВ КОЗАК З УКРАЇНИ ТА Й ЗБЛУДИВ З ДОРОГИ»

« слухати < навігація у сеансі >

Архівний шифр сеансу	EK_12AV20080701_lilia_seans04 (03.07.2008)
Порядковий номер у сеансі	4
Початок твору/інципіт	Іхав козак з України та й зблудив з дороги
Текст	<p>1. Іхав козак з України та й зблудив з дороги, Та й заіхав на подвір'я до бідної вдови. 2</p> <p>2. – Ой ти, вдово молоденька, як ти тутки маєш, З маленькими діточками як ту [1] проживаєш? 2</p> <p>3. – Як ся маю, козаченьку, та як я ся маю, По чім ти мене спізнаєш, що мужа не маю? 2</p> <p>4. – Пізнаю тя по оздобі та й по твоїм ході. Що ти сумна-невесела ходиш у жалобі. 2</p> <p>5. Старий козак, старий козак вміє порадити: – Роздай, роздай дрібні діти, будемо [2] си жити! 2</p> <p>6. – Мої діти не ягнята, вни не підут пасти, А я своїм дїтьом – мати, не дам їм пропасти! 2</p> <p>7. Ввечір буду запрядати, ввечер [3] буду шити, Я з своїми діточками сама буду жити! [4] 2</p>
Музичні інструменти	–
Коментар (респондента, збирача, транскриптора)	<p>[1] то – варіант виконання. – Примітка транскриптора.</p> <p>[2] будеме – варіант виконання. – Примітка транскриптора.</p> <p>[3] а вдень – варіант виконання. – Примітка транскриптора.</p> <p>[4] Респонденти іще раз на прохання збирача № 2 повторюють першу і останню строфу твору. При повторі останньої строфи заспівали другий рядок так: «Ввечір буду запрядати, а вдень буду шити, / З маленькими діточками сама буду жити». – Примітка транскриптора.</p>
Комунікативний контекст	так

Ілюстрація 18. Індивідуальна сторінка фольклорного твору
(<https://folklore-archive.org.ua/work/15/>), фрагмент № 2.

Комунікативний контекст	так
Обрядовий контекст	–
Обставини виконання	–
Уснословесний жанр	вдовина пісня
Народномузичний жанр	–
Жанр (народне визначення)	пісня
Місце побутування	с. Жукотин, Лімнянська сільрада, Турківський район, Львівська область
Респонденти	Р–1) Зинич (Чижик) Марія Миколаївна, 1938 р.н., Р–2) Голотяк (Мушак) Ганна Федорівна, 1931 р.н.
Збирачі	З–1) Вовчак Андрій, З–2) Кльок Юлія, З–3) Довгалюк Ірина, З–4) Винницька Ліля, З–5) Маханець Лесик
Транскриптор	Т–1) Кльок Юлія
Мотиви	–

Аудіозапис

тут ви можете прослухати аудіозапис лише обраного твору

Дані про аудіозапис

Архівний шифр запису	EK_12AV20080701_lilia_seans04_audio01
Архівний формат	Цифровий (аудіофайл, wma)
Рівень якості	Хороший
Пристрій	Цифровий диктофон Olympus WS-320M

Ілюстрація 19. Сторінка «Коментарі: список інциптів»
(<https://folklore-archive.org.ua/comments>).

головна → коментарі

КОМЕНТАРІ: список інциптів

Загалом 96 інциптів коментарів

- ☐ Свята (нерухомі)
- ☐ Свята (рухомі)
- ☐ Календарні обряди
- ☐ Родинні обряди
- ☐ Оказіональні обряди
- ☐ Оказії/обряди господарські (землеробство)
- ☐ Оказії/обряди господарські (тваринництво)
- ☐ Оказії/обряди господарські (збиральництво)
- ☐ Свята, дозвілля (оказії/обряди невіробиці)
- ☐ Демонологічні вірування

Ілюстрація 20. Сторінка «Коментарі: список інциптів» (<https://folklore-archive.org.ua/comments>),
фрагмент сторінки з розкритою рубрикою «Свята (нерухомі)».

головна → коментарі

КОМЕНТАРІ: список інциптів

Загалом 96 інциптів коментарів

- ☐ Свята (нерухомі)
 - » 06.01–21.01. – Різдвяні свята (Святки, Різдвеновські святки)
 - » 06.01. – Святвечір (Святий вечір, Перша коляда, Вілія; Надвечір'я Різдва)
 - » 07.01. – Різдво (Різдество; Різдво Христове)
 - » 08.01. – Богородиці (Марії, Збіг Богородиці, Собор Пресвятої Богородиці)
 - » 13.01. – Щедрий вечір (Щедруха, Багатий вечір, Друга коляда)
 - » 14.01. – Василя (Василія; Новий рік, Старий новий рік; Святого Василя Великого)
 - » 18.01. – Голодна кутя (Другий святий вечір, Святвечір водохресний, Вілія, Надвечір'я Богоявління)
 - » 19.01. – Водохрещі (Водохреща, Водохрищі, Водянуха, Відорщі, Йордан, Ардач, Богоявління Господне)
 - » 15.02. – Стрітіння (Громниця, Громиця; Стрітіння Господне)
 - » 06.05. – Юрія (Великомученика Юрія Переможця)
 - » 06.07–07.07. – Купала (Купайла, Івана Купала, Іван Купальний, Іванів день; Різдво святого Івана Хрестителя)
 - » 06.07–07.07. – Собітка (Собаня; Різдво святого Івана Хрестителя)
 - » 12.07. – Петра і Павла (Святих верховних апостолів Петра і Павла)
 - » 19.08. – Спас (Другий Спас, Яблучний Спас; Преображення Господне)
 - » 04.12. – Введення (Введеніє, Воведеніє, Увиденіє, Видіння, Третя Пречиста; Введення у храм Пресвятої Богородиці)
 - » 12.12.–13.12. – Андрія (Андрея; Апостола Андрія Первозванного)
- ☐ Свята (рухомі)
- ☐ Календарні обряди
- ☐ Родинні обряди
- ☐ Оказіональні обряди

Ілюстрація 21. Сторінка списку коментарів зі стандартизованою назвою «Різдво (Рождество; Різдво Христове)» (<https://folklore-archive.org.ua/comments/incipit/12/>).

головна → коментарі » коментарі з інципітом «07.01. – Різдво (Рождество; Різдво Христове)»

КОМЕНТАРІ З ІНЦИПІТОМ «07.01. – РІЗДВО (РОЖДЕСТВО; РІЗДВО ХРИСТОВЕ)»

Загалом 7 коментарів

сеанс EK_12AV20080701_papish_seans10 (07.07.2008), коментар #1

сеанс OEK_MAN_20100624vovczak_seans01 (24.06.2010), коментар #102

сеанс OEK_MAN_20100624vovczak_seans01 (24.06.2010), коментар #105

сеанс OEK_MAN_20100624vovczak_seans02 (25.06.2010), коментар #16

сеанс OEK_MAN_20100624vovczak_seans03 (26.06.2010), коментар #3

сеанс OEK_MAN_20100624vovczak_seans03 (26.06.2010), коментар #8

сеанс OEK_MAN_20100624vovczak_seans03 (26.06.2010), коментар #12

Фільтрування за

РОКОМ ЗАПИСУ
МІСЦЕМ ПОБУТУВАННЯ

Швидкий пошук

введіть текст

Текст

Місце побутування

Розширений пошук →

Ілюстрація 22. Індивідуальна сторінка коментаря (<https://folklore-archive.org.ua/comment/2109/>), фрагмент № 1.

головна → коментарі → коментар «Діди»

КОМЕНТАР «ДІДИ»

🔊 слухати ⏪ навігація у сеансі ⏩

Архівний шифр сеансу

Порядковий номер у сеансі

Початок коментаря/інципіт

Текст

OEK_MAN_20100624klymenko_seans01 (25.06.2010)

24

Діди

З-1): А оце, ви кажете, що це русалки приходять, а от, якщо не русалки, просто ну покойнік, от є якийсь день, що наче душі всі приходять покойні, може, на Різдво вони приходять?

Р-1): Так на любе свято вони приходять.

З-1): Приходять на любе свято?

Р-1): На Рождество, на коляди – на любе свято покойнікі приходять. Шо в тебе в хаті робіцца, кожного свята святкуйте, молітеса: покойнікі знають, шо ві робите. І ви ідіте до церкви, молітеса і вони. А вони всі в церкві. Вони йдуть до церкви всі – молятса.

З-1): А як от ви знаєте, шо вони приходять, ви відчуваєте чи ви бачили їх?

Р-1): Мі не бачили їх, мі не відчуваем – нам старие... батьки.

З-1): Старие люди сказали, шо...

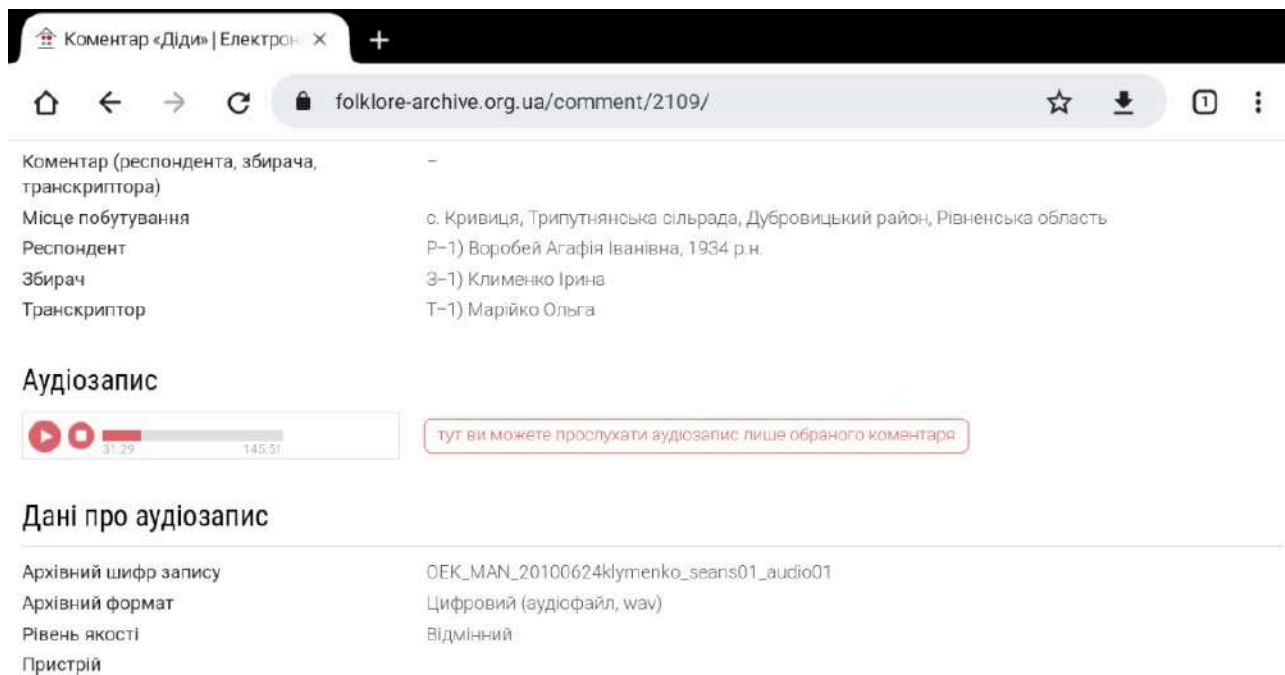
Р-1): Батькі, батькі сказали, да... О на свята, то вже не чіпають, ми повечеряем, то вже не... стул шоб не був порожній, шоб там було, шо...

З-1): "Стул" – це стіл?

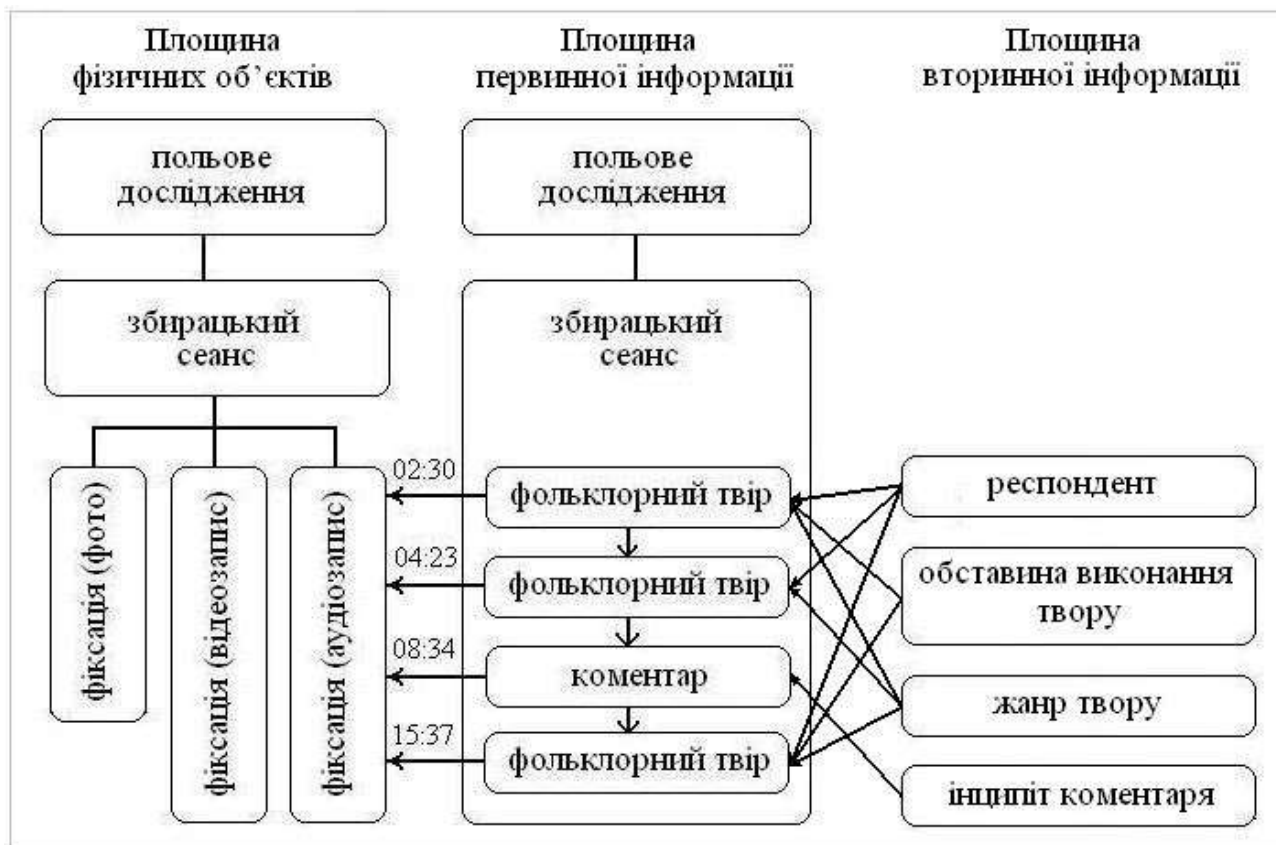
Р-1): Стіл. Ну шоб їжа тая була ночує... переночувати, пуст прийдут.

Ілюстрація 23. Індивідуальна сторінка коментаря
(<https://folklore-archive.org.ua/comment/2109/>), фрагмент № 2.

Ілюстрація 24. Принцип співіснування різних типів архівних об'єктів і можливих зв'язків між ними в ЕАУФ.

Ілюстрація 25. Сторінка редагування даних про аудіозапис зі списком маркерів хронометражу (початку звучання в аудіозапису) інформаційних одиниць сеансу в Майстерні ЕАУФ.

Майстерня

Польові дослідження

Сеанси

Твори

Коментарі

Респонденти

Збирачі

Транскриптори

Аудіозаписи

Перелік

Додати

Аудіопристрої

Фотографії

Фотопристрої

Користувачі

Налаштування

Інструменти

Редагувати дані про аудіозапис Повернутися до переліку

Архівний шифр сеансу: *

Архівний шифр запису: *

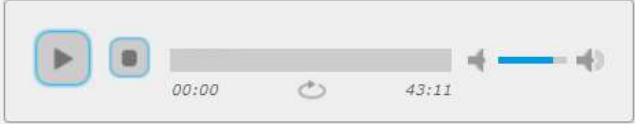
Архівний формат:

Рівень якості:

Пристрій:

Файл:

Програваач:

Хронометраж

№	Інципіт	Час (хв:с)
1	Питро файний хлопец, він ся файно сміє	0:39
2	Бо, дівко, йдеш за Петра, то ся добре маєш	2:50
3	[Весілля]	3:00
4	Файний борш, файний борш, в нім ся гусь варила	3:31
5	[Весілля]	4:07
6	Кухарка ся замастила, а староста вплився	5:14
7	[Весілля]	5:42
8	Ой староста падав з моста, аж ся портки дерли	5:47
9	Ой старосто молодийкий, людина побожна	5:56
10	[Весілля]	6:05
11	Ой будьте ми здоровейкі, бо я вже в дорозі	7:47
12	[Весілля]	7:56

Andriy Vovchak

Lviv Ivan Franko National University

1, Universytetska str., Lviv, 79000, Ukraine

тел.: +380 32 293 4720, e-mail: vovczak@gmail.com

Archival Organization of Electronic Field Folklore Materials

Considered such an important element of folklore archiving as the archival organization of electronic field folklore materials (different forms of recording: audio and video recording, photography, verbal recording/transcription). The prerequisites of the issues in the context of the digital era of information technology development and its impact on Ukrainian folkloristics (in technical and methodological areas) are outlined. The main content of the article is the coverage of the experience of processing electronic folklore documents, which the author has developed over the past 18 years together with colleagues from the Department of Ukrainian Folklore named after Academician Filaret Kolessa and the Laboratory of Folklore Studies of the Ivan Franko University of Lviv: this is the experience of arranging the field records in the Folklore Archive of the Department of Ukrainian Folklore and in the Electronic Archive of Ukrainian Folklore (www.folklore-archive.org.ua). The problems are covered in two perspectives: theoretical and applied, which are presented in separate sections of the article.

In the section "Theoretical principles of the archival organization of field folklore materials" the principle of the origin of the document is analyzed, which is the basis of the special model of the archival organization of field folklore materials, according to which the digital funds of the Folklore Archive of the Department of Ukrainian Folklore (DUF) were developed, and later the structure of the Electronic Archive of Ukrainian Folklore (EAUF) was designed. In the section "Practice of archival organization of field folklore materials" the specifics of the practical implementation of the proposed model of the archival organization of field folklore materials in the structure of the funds of the Folklore Archive of DUF and EAUF are considered in detail. The specifics of the structure of the electronic archive funds of DUF are emphasized separately, the set and configuration of structural elements of which are determined by the academic (university) type of archive: its funds appeared as a result of the implementation of the educational process - the implementation of folkloristic practice by philology students, and the Archive itself was organized for the purpose of preserving student folklore records. The practical implementation of the model of the archival organization of field folklore materials in the structure of the EAUF archival funds is considered according to the trajectory of movement through the pages of the electronic archive, which reflects the skeletal structure of connections and relationships between data in the EAUF. Not only the existing content posted on the EAUF pages (data, objects and connections between them) were discussed, but also the ideas that arose in the author and his colleagues after the completion of the development and during the exploitation of the Electronic Archive and which are waiting for their implementation in its subsequent versions (updates).

The presented experience of folklore archiving is intended to initiate a discussion among colleagues archivists in order to develop unified, common strategies for the organization of folklore archival documents.

Key words: field folklore material, electronic folklore document, organization of archival documents, Folklore Archive of the Department of Ukrainian Folklore (DUF), Electronic Archive of Ukrainian Folklore (EAUF)

Стаття надійшла до редакції 07.09.2022 року